

DELAVSKA ENOTNOST

GLASILO SINDIKATOV SLOVENIJE • ST. 22 • 25. MAJA 1956 • LETO XV • CENA 10 DIN

PROLETARCI VSEH DEŽEL. ZDRUŽITE SE!

OB NASVETU REPUBLIŠKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV ZA SLOVENJO

O metodi zasedanj organov delavskega upravljanja

Na svoji zadnji seji je predsedstvo Zveze sindikatov Slovenije svetovalo vsem svojim organizacijam, naj posvetijo več pozornosti oblikovanju in uveljavitvi uspešnih metod dela delavskih svetov.

Cemu ta nasvet?

Ena izmed zelo občutnih slabosti v delu organov delavskega upravljanja je v tem, da še nismo uspeli dovolj jasno in odločno uveljaviti takih metod dela, ki bi ustrezale družbenemu značaju teh organov.

Po svojem družbenem značaju so organi delavskega upravljanja prvi organi upravljanja, drugi organi, ki se v praktično gospodarsko upravljanje še uvajajo, tretji organi, ki morajo kot zavestni družbeni čini telj pospeševati razvoj socialističnih prvin v družbenih razmerjih.

Iz tega izhaja, da je metodo upravljanja treba izoblikovati tako, da bodo organi delavskega upravljanja lahko dejansko in v polni meri delovali in se uveljavljali. To pa bodo le, če bodo uspešno odredili in uveljavljali določeno gospodarsko politiko v okviru splošnih gospodarsko političnih norm in če bodo to politiko odredili dejavno, to je, na temelju vsestranske in temeljite proučitve dejanskega stanja in poznavanja vseh tistih posledic, ki jih je mogoče na osnovi poznavanja ekonomskih zakonitosti predvidevati. Kadar je torej govora o dobrem ali slabem gospodarstvu organov delavskega upravljanja, je treba imeti pred očmi dva bistvena elementa gospodarjenja: prvi element so objektivni gospodarski uspehi, ki jih dosega gospodarska organizacija, drugi element pa je hoteno, zavestno odredjanje gospodarskih smernic in ukrepov, ki rode omenjene objektivne gospodarske uspehe. Če bi sodili plodovitost delavskega gospodarjenja samo po objektivnih gospodarskih uspehih, bi s tem nevarno zanemarili razredni element gospodarjenja: kdo gospodarji? Možno je namreč, da vodstveni aparat gospodarske organizacije sam tako gospodarji, da organizacija dosega trenutno objektivne povoljne gospodarske, čisto materialne uspehe. Toda taki uspehi so lahko zelo kratkotrajni, ker je še tako dober in družbeno zrel vodstveni aparat, izpostavljen nenehni nevarnosti, da se birokratizira v družbenem smislu, to je, da začne v gospodarjenju vse bolj uveljavljati svoje osebne, birokratske, gmotne in družbene interese. Da je temu tako, nam ni treba dokazovati: primerov, ki to potrjujejo, je na pretek. Seveda pa pomeni gospodarjenje, v katerem bi vse bolj prevladovali birokratski elementi, nevarno stagnacijo, zastoj v razvoju socialističnega gospodarjenja, če že ne korak nazaj. Tak družbeni

pojavi pa nosi s seboj tudi motnje v sami materialni proizvodnji. Zaradi tega ni mogoče vrednotiti uspešnega dela organov gospodarjenja samo po materialnih uspehih, ampak je treba zasledovati, kako ti organi dosega določene gospodarske uspehe. Ni namreč socialističnih družbenih razmerij brez neposrednega družbenega upravljanja, kajti osnovne družbene gibalne sile v materialni proizvodnji ni, če ni proizvajalec

he, odpade vsako družbeno vrednotenje gospodarjenja in vse bolj slabi posluš za družbeno presojo gospodarjenja. V takem primeru so možni zelo nevarni, družbeno nevarni gospodarski pojavi, ki se skrivajo za videzom uspešnega gospodarjenja.

Za kakšno metodo gre?

Bistveno v delu delavskih svetov in upravnih odborov bi moralo biti, da bi o nobeni stvari

Sleherni prosti čas porabi tovariš Tito za razgovore s preprostimi ljudmi. Posebno ljubezen posveča tovariš Tito mlademu rodu

sam gmočno in družbeno neposredno zainteresiran v proizvodnji.

Samo v primeru, če je proizvajalec sam neposredno povezan z gospodarskim dogajanjem, je moč pričakovati, da bo zmožen izločevati iz gospodarskega dogajanja vse tiste pojave, ki so materialno ali družbeno tuji socialističnemu gospodarjenju. V primeru pa, če vodstveni aparat sam gospodarji in pri tem celo dosega določene gospodarske uspe-

ne sklepali in odločali, dokler ne bi bilo vsaj večini članov organov upravljanja v zadostni meri jasno, da sklepajo o stvari, ki je v skladu s splošnimi načeli gospodarjenja in ki je z družbeno moralnega stališča sprejemljiva.

S tega povsem jasnega in razumljivega stališča pa je povsem nemogoča praksa organov upravljanja, kot je še marsikje v navadi, da o stvareh, o katerih

(Nadaljevanje na 4. strani)

VES SI NAŠ!

Spet je Tvoj rojstni dan, dragi naš tovariš Tito. Spet je pomlad in cvetje in radost in naša misel s Teboj. Dvanajstič praznujemo Tvoj in naš praznik po osvoboditvi. Vsaokrat ga praznujemo radostneje, globlje in priskrneje. Ko Ti stiskamo roko, stiskamo s teboj roko vsem delovnim ljudem naših narodov, katerih srce si postal in misel, ki jih je vselej vodila skozi temo trpljenja, žrtve in borb v svetle dni zmag, radosti in sreče.

Vse, kar se je zgodilo, vse, kar smo storili v minulih letih, je povezano s Tvojim imenom. V naših srcih, v srcih vseh delovnih ljudi si znal vzdržati najplemenitejša svobodoljubna in človeška stremeljenja, da smo vzplamteli v revolucionarnem ognju, ki je zajel vso našo domovino in osvetlil srca delovnih ljudi vsega sveta.

Obogatil si nas s spoznanji, da smo razvili tako socialistično gibanje, ki je naš ponos. Iz nepomembne domovine siromakov in ječe narodov smo se ob Tebi visoko dvignili in postali svetel vzgled napredka vsemu svetu. Zato mislimo na Tvoje domovino, kadar govorimo o svoji domovini, na Tita, kadar izrečemo besedo Jugoslavija, in na slehernega Jugoslavana, če izgovorimo Tvoje ime.

In ko je vsak izmed nas ponosen na svoj delež, ki ga je doprinesel k uspehom in zmagam domovine, Ti z vso ljubeznijo ob rojstnem dnevu stiskamo roko, roko svojega učitelja in očeta, ki je v svojih delih in hotenju postal del nas samih. Kajti vsa Tvoja bit se je strnila s težnjami delovnih ljudi naših narodov in postala eno.

Revolucionarni ogenj, ki si ga vsadil in ga gojiš v naših srcih, tovariš Tito, je zajel vso našo domovino. Sij tega ognja pa je osvetlil srca delovnih ljudi vsega sveta. V svet, poln nasprotij in groženj je prinesel novih obetov. Nosilec te nove pomladi si Ti, tovariš Tito, ki z močjo svoje osebnosti utrjuješ pot miru in mirnemu sodelovanju med narodi.

Zato praznik, ki ga praznujemo, ni samo Tvoj praznik in ne praznik samo naših narodov, temveč praznik vseh delovnih ljudi sveta.

In ob tem prazniku Ti krepko stiskamo svojo delavsko roko in kličemo: Na mnoga leta! z vročo željo: ostani pri najboljšem zdravju, ki nam je toliko potrebno za Tvoje in naše veliko delo, ki Tebe in nas še čaka.

TOVARIŠ DJURO SALAJ JUNAK SOCIALISTIČNEGA DELA

Predsednik republike tovariš Tito je preteklo sredo odlikoval predsednika Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, tovariša Djuro Salaja, z Redom junaka socialističnega dela.

Ko je tovariš Tito izročal našemu predsedniku tako častno odlikovanje, je dejal:

»Tovariši, tovariš Salaj! Izročam ti to odlikovanje v znak priznanja za tvoje dolgoletno, petdeset let trajajoče delo v revolucionarnem delavskem gibanju. Mi vsi te dobro poznamo in vemo, kaj vse si pretrpel. Veseli nas, da si v vseh viharjih, zlasti še po 1948. letu, ostal zvest svojim idealom in zdržal v tej bitki, ki smo jo bili, in tako se lahko zdaj skupaj z nami veselimo novih ob-

zorij delavskega gibanja po vsem svetu.«

Prisotni tovariši, predsednik Zvezne ljudske skupščine Moša Pijade, podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, Aleksander Ranković in Rodoljub Čolaković, državni sekretar za narodno obrambo armadni general Ivan Gošnjak, predsednik Ljudske skupščine Srbije Petar Stambolić, predsednik Izvršnega sveta Srbije Jovan Veselinov in podpredsednik Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Dragi Stamenković so tovarišu Salaju ob tem visokem priznanju čestitali. Tovariš Salaj pa se je zahvalil z naslednjimi besedami:

»Ko sem se priključil borbenim vrstam delavskega razreda, nisem pričakoval, da bom doča-

kal tako svečan dan. To visoko priznanje je zame največje priznanje v življenju, kar sem jih dobil za izpolnjevanje svojih revolucionarnih dolžnosti. Nalaga mi obveznost, da tudi preostali del svojega življenja posvetim tistim idealom in ciljem, za katere smo se vsi borili in ki se zdaj uresničujejo v naši deželi.

Tovariš Tito, obljudbam Ti, da bom pod Tvojim vodstvom, kakor doslej tudi v prihodnje, napel vse sile, da bi v naši deželi čimprej zgradili socializem.

Staremu in preizkušenemu revolucionarju, predsedniku naših sindikatov tovarišu Djuru Salaju tudi slovenski delavci skupno z delavskim razredom vse Jugoslavije iskreno čestitamo k velikemu in zaslužnemu priznanju.

Tovariš Tito izročal predsedniku naših sindikatov tovarišu Djuru Salaju visoko odlikovanje

Naši izseljenci s tovarišem Salajem na obisku pri tovarišu Titu

IZ RAZGOVORA S TAJNIKOM OSS LJUBLJANA TOV. FRANCETOM BORŠTNIKOM

Obilica pobud

Delo okrajnega sindikalnega sveta je, odkar so ustanovljeni občinski sindikalni sveti, zlasti v mestu veliko lažje. Novi občinski sveti kar dobro delajo, da ne govorimo o tistih, ki so bili že prej, na primer v Domžalah, na Vrhniki, v Litiji in drugod. Operativno vodstvo tolikih podružnic v Ljubljani je vzelo sindikalnemu svetu dokaj časa. Sklicevali so posvetovanja s predstavniki podružnic in le malo stvari si lahko dokončal čisto do kraja. Tudi s strokovnimi odbori si nismo mogli dosti pomagati.

Danes imajo še okrajne odbore železničarjev, kmetijskih in

zdravstvenih delavcev ter državnih uslužbencev. Za sindikat trgovskih, gostinskih in turističnih delavcev ter gradbenih delavcev deluje komisija pri OSS. Tako komisijo nameravajo ustanoviti še za kovinarje. Sicer pa tudi ti strokovni odbori delujejo bolj kot komisije za določeno stroko, ki proučujejo specifična vprašanja stroke. Vsi tesno sodelujejo z okrajnim svetom.

Pri okrajnem svetu imajo vrsto komisij, med katerimi so najvažnejše: komisija za delavsko in družbeno upravljanje, komisija za delovne odnose in higiensko tehnično zaščito, dalje komisije za tarifna vprašanja, za vzgojna ter prosvetna vprašanja in še komisija za ženska ter mladinska vprašanja s podkomisijami, ki se ukvarjajo zlasti z vprašanji delovnih pogojev in položaja zaposlenih žena ter mladine.

šle še ni podrobneje ukvarjal. Po tem skupnem posvetovanju nameravajo sklicati zborni volivci po volilnih enotah, ki bi jih vodili sindikalni odborniki in člani zbora proizvajalcev, ter na teh zborih seznaniti delovne kolektive za zaključki skupnega posvetovanja.

Naslednji vprašanji, ki ju nameravamo prav tako skupno proučiti, sta socialna zaščita ter strokovna vzgoja. Le-to bodo obravnavali v duhu načel, na katerih naj temelji celotna reforma našega šolstva. Ugotavljajo namreč, da vrsta poklicev izumira kljub temu, da so po šolah prirejali predavanja, s katerimi so seznanjali učence z raznimi poklici. Vendar ni bilo kaj prida odziva.

Seveda je še kup vprašanj, s katerimi se ukvarja okrajni sindikalni svet, med njimi usposabljanje članov delavskih organov upravljanja, kar je vsekakor sila važno. Z vodstvom Ljud. univerze so sestavili program predavanja za seminarje o delavskem upravljanju. Prav ta teden so predavanja za predavatelje, ki bodo predavali na seminarju občinskih sindikalnih svetov v podjetjih. Predvidevamo, da bi vsak tak seminar trajal približno 20 ur in naj bi se ga udeležili zlasti taki člani delavskih svetov, ki so bili letos prvič izvoljeni.

V tarifni politiki tudi ne manjka težav. Sedaj bi morala podjetja določiti točna merila za vsako tarifno postavko, ki je bila postavljena doslej v razponu. Se samo to je dokaj zamuden posel, vendar težava ni v tem. Ravni tarifnih postavk še vedno veljajo in je v njihovem okviru skorajda onemogočeno napredovanje delavcev na višjo tarifno postavko, na pr. po letih, saj se s tem prekorači raven tarifnih postavk. Če bi hoteli to plačati, bi morali drugim za toliko znižati tarifno postavko. Okrajni svet je zato svetoval delovnim kolektivom, naj s to stvarjo počakajo toliko časa, dokler stvari ne bodo razčiščene.

V zvezi z novo delitvijo dohodka kmetijskih posestev namerava okrajni svet v kratkem sklicati posvetovanje sindikalnih odbornikov kmetijskih podružnic ter jih pridobiti za stališče, naj ne razdelje vsak mesec celotnega dohodka, marveč naj desetino prihranijo, da ne bi zašli ob letnem obračunu v težave, če bi ugotovili, da so med letom preveč razdelili. Tudi sedaj z vso gotovostjo ne morejo reči, kakšna bo letošnja letina.

Občinski sveti

so se že močno uveljavili

V okrajni je 23 občin, občinskih sindikalnih svetov pa je 21. V Moravčah in Dobrovi nimajo občinskega sindikalnega sveta. Člani plenuma OSS so si razdelili občinske svete tako, da po nekaj članov plenuma vzdržuje stalen stik z določenimi občinskimi svetovi. Trudijo se zlasti, da se tista stališča, za katero se je zvel okrajni svet, uveljavijo tudi v občinskih svetih in da se tiste

stvari, za katere so se zmenili v okrajnem svetu, uresničijo tudi v občinah.

Sicer pa prireajo precej posvetovanj z odborniki občinskih svetov. Teh je bilo prve čase več, da so jih usmerjali na najkvalitetnejše probleme sindikalnega dela. Zanjde čase pa dobro prouče posamezen problem in ga skupno predebatirajo z odborniki občinskih svetov. Tako posvetovanja so zdaj po enkrat na mesec.

Kljub tesnemu sodelovanju z občinskimi sindikalnimi sveti pa okrajni svet ni zanemaril neposrednega stika z delovnimi kolektivmi. Obiskuje seje izvršnih odborov podružnic, zasedanja delavskih svetov itd. Vse to, kajpak, spoznamo z občinskimi svetovi. Po takih obiskih tudi povedo občinskimi svetovi, kaj so v kolektivu videli in slišali, da bi ne prišlo do tega, da bi občinski svet govoril nekaj, okrajni pa drugo.

No, z ljudskim odborom je skoraj bi lahko dejal — »personalna unija, saj menda ni sveta pri OLO, v katerem ne bi bil tudi član okrajnega sindikalnega sveta. Reči pa je treba, da to ni le nekakšno zastopstvo in da OSS nima ničesar od tega. Člani svetov, sindikalni odborniki, tajništvo okrajnega sveta redno poročajo o vseh važnih vprašanjih, o katerih bi moral razpravljati tudi okrajni svet. Na ta način sindikalni svet lahko določi svoje stališče do posameznih vprašanj; stališča, ki jih zastopajo v svetih sindikalni odborniki, pa niso njihova osebna mnenja, marveč stališča OSS. Kajpak gre tu le za važnejša vprašanja.

Okrajni svet se zavzema za tako povezavo tudi pri občinskih sindikalnih svetih. V industrijsko izrazitejših občinah so bolj uspešni. Tako so na primer v občini Polje skoraj vsi sindikalni odborniki člani raznih svetov in odborniki ljudskega odbora.

Naj bo dovolj! Obilica koristnih pobud, kajne! Morda bo kakater tudi vam koristila.

Uspel seminar

Republiški odbor Sindikata rudarjev in metalurgov Slovenije je priredil štiridnevni seminar v Kidričevem za predsednike delavskih svetov, upravnih odborov in sindikalnih podružnic rudnikov in metalurških podjetij Slovenije. Predavali so: predsednik Izvršnega sveta IRS tovariš Boris Kraigher o gospodarskih vprašanjih, predsednik republiške komisije za plače tovariš Franc Popit o nagradovanju in delitvi dohodka gospodarskih organizacij, sekretar CK ZKS tov. Vida Tomšičeva o vlogi subjektivnega činitelja, predsednik Zbora proizvajalcev LRS tovariš Mavricij Borec je govoril o delu delavskih organov upravljanja, predsednik skupščine Republiškega zbora za socialno zavarovanje tov. Jože Plevnik pa je razpravjal o nekaterih vprašanjih delovnih odnosov, zlasti s področja higiensko tehnične zaščite dela in socialnega zavarovanja.

Seminarja, ki je trajal od pretekla srede do sobote, se je udeležilo okoli 150 ljudi.

BESEDA BRALCEV

NE PAČIMO SLOVENSKE BESEDE!

V roke sem dobil izvod druge številke »Zavarovanca«, glasila Okrajnega zbora za socialno zavarovanje v Ljubljani. Oglašam se zavoljo uodnega članka, kajti zdi se mi, da kaj takega še ni bilo natisnjena, odkar je tiskana slovenska beseda izgledala luč sveta.

Ne zamerim toliko piscu članka, saj je videti, da ni dajen peresa. Bolj so te besede nenejane uredništvo, ki je odgovorno za to, kaj da v tiskarno.

Poglejmi le nekaj stavkov, da se tudi ti, dragi bralec tehe urstic, prepričaš, kakšne nesmisle so natisnili.

»Dejstvo, — tako se začneja članek, — da je preko 1000 aktivistov sodelovalo pri pripravah za izvedbo volitev v skupščino Okrajnega zbora za socialno zavarovanje nam pove, da je bilo treba vložiti ogromno truda za aktivizacijo vseh razpoložljivih volilnih sredstev.«

Ali: »V te volitve so bile razen mesta Ljubljane še vključene podružnice Grosuplje...«, ki so se tudi pravzaprav bolj izkazale na delegatski način kot mesto Ljubljana.

Ali: »Po gospodarskih organizacijah je volil delavski svet...«, ako je število dosego količin.«

In dalje: »Prav tako so volili delegati na volilnih sestankih posameznih kolektivov.«

In še: »Kljub zapletenosti politovam je potekalo večinoma v redu, seveda so pri tem pomagali sindikalni sveti s sindikalnimi podružnicami, ki so napeli vse svoje sile, da je bil uspeh pozitiven, organizacije Zveze komunistov in Socialistična zveza delovnega ljudstva.«

No, in takih »vetek« še kar mrgoli, da je »čas obrodil uspeh«, da je »socialistična zveza preko terenskih aktivistov priskočila na pomoč«, da je bilo »razpoloženje prijetno«, da je »... odklonil delo na realizaciji volitev« itd. Razen tega ne manjka tiskovnih napak, ki pa jih raje ne bi našteval.

Tisti, ki se kaj spozna na socialno zavarovanje, se bo morda

pretolkel skoz članek, drugemu brččas ne bo dosti hasnil, saj si bo moral krepko razbijati glavo, če ga bo hotel razumeti.

Toda pustimo ta modrovanja! Zamislimo si le, da je list namenjen zavarovancem ljubljanskega okraja, torej v prvi vrsti delavcem, in le-tem skuša povedati nekaj v tako spakerni slovenščini. Bolje nič, kot kaj takega! Kdor se že odloči dati dojšet dinarjev za »Zavarovanca«, upravičeno pričakuje, da bo za ta denar tudi kaj dobil. Jezimo se, če kupimo v trgovini slabo blago za dobro, jezimo se tudi, če nam kdo proda list, ki ga ne razumemo.

Težko bi našli izgovor, da se je kaj takega moglo primeriti po starih stoletjih tiskane slovenske besede.

Odprli so pravno posvetovalnico

Prav ta teden so odprli pravno posvetovalnico. Sindikalne odbornike okrajnega sveta je namreč precej obremenjevalo zelo pogosto dajanje raznih pravnih nasvetov članom. Dostikrat odborniki tudi tako podrobno ne pozna predpisov in se mora sam obrniti na pravnike, da bi povedali, kako stoji v predpisih glede delovnih odnosov, odpustov, sprejema na delo, socialnega zavarovanja itd. Sedaj bo na ta vprašanja odgovarjala pravna posvetovalnica, v kateri je sedem pravnikov s sodišča, zbora za socialno zavarovanje in inšpekcije dela. Dvakrat na teden bo dežurna služba. Pisali bodo dnevnik ali zapisnik, ali kakor že hočemo temu reči, v katerega bodo vpisovali vsa vprašanja in kratak odgovor. Če pa bi dežurni ne vedel odgovora, bodo vsi pravniki posvetovalnice vprašanje skupaj rešili.

Seveda to ne pomeni, da bo okrajni svet sedaj vse to preložil na rame pravne posvetovalnice, saj je dosti primerov, ko mora okrajni svet nastopiti s svojo avtoriteto in štiti svoje člane, kadar bi paragrafi ne govorili njim v prid, po naših moralnih in človeških načelih pa bi se mu godila krivica. Pravna posvetovalnica pa bo koristna še v nečem drugem. Okrajni svet bo imel odslej točnejši pregled, za katere stvari se obračajo člani po nasvet, katere strani so najbolj boleče in to bo bogato gradivo, o katerem bo razpravljali plenum.

Z vodstvom okrajnega zbora proizvajalcev smo se domenili, je pripovedoval tovariš Borštnik dalje, da bodo obravnavali nekaj vprašanj skupaj: plenum OSS in člani zbora proizvajalcev.

Prvo vprašanje, ki ga bodo skupno proučili, je gospodarska problematika okraja in kako se ta zrcali v tarifni politiki. Sindikalni aktiv je to sicer že večkrat obravnaval, zbor proizvajalcev pa se s temi vprašanji do-

TELESNA VZGOJA NAJ POSTANE SLEHERNEMU DELAVCU

življenjska potreba

V soboto, 19. in v nedeljo, 20. maja je podružnica Titovih zavodov Litostroj priredila v počastitev rojstnega dne maršala Tita delavske športne igre. Igre je otvoril predsednik sindikalne podružnice Litostroja tov. Franc Cernivec. Po otvoritvi so poslali bržjavko maršalu Titu.

Sportnih iger se je udeležilo 380 športnikov sindikalnih podružnic »Iskre« iz Kranja, Zelezarne Jesenice, Cinkarne Celje, Metalne Maribor, moštva JLA iz Sentvid, Telekomunikacij, Elektroprojekta, Roga in Litostroja iz Ljubljane.

Nimam namena pisati o zmagah in zmagovalcih, temveč poudariti pomembnost teh iger za zblíževanje in medsebojno spoznavanje delavcev različnih podjetij in to ne samo na strokovnem, temveč tudi na športnem polju.

Če bi poslušali delavce-tekmovalce, bi slišali marsikaj zanimivega o športu, delovnih uspehih, o upravljanju v podjetjih in delu njihovih sindikalnih podružnic. Tako mimogrede so si izmenjavali izkušnje, kar je morda uspešnejše kot pa za zeleno mizo. Zdrav duh v zdravem telesu je klic, ki ne potrebuje pojasnil!

Sportno življenje v naših podružnicah je dokaj razgibano, kljub pomanjkanju orodja, športnih igrišč itd. Kljub temu dosega na športnem polju že lepe uspehe. Litostroj je še mlado podjetje, pa je vendar že l. 1948 priredilo Prve delavske športne igre. Ima svoje planinsko društvo z 270 člani in šahovsko sekcijo, ki šteje nad 80 aktivnih članov. Zelo delavna je namiznoteniška sekcija z nad 150 člani, strelska družina z nad 80 aktivnimi strelci, kegljaška in balinarska sekcija, ki imata tudi blizu 50 članov. In še nogometašev, košarkarjev in odbojkarjev ne smemo pozabiti.

Zeleli bi, da se taka tekmoovanja nadaljujejo. Vse bolj naj goje tista stremeljenja, o katerih mi je govoril predsednik kovinarjev Slovenije tov. Jaka Kvas:

»Kakšne značilnosti imajo delavske športne igre? Ena glavnih značilnosti je, da ne smejo imeti tako imenovanega »športnega karakterja«, to je lova za zmagami in rekordi. V prijateljskem tekmovanju med seboj omogočimo in posredujemo delovnim ljudem zdravo razvedrilo in zadovoljstvo.

Druga značilnost je v tem, da poizkušamo z delavskimi šport-

nimi igrami zajeti najširši krog mladine, zaposlene v našem gospodarstvu. Prek teh iger jim ulivajmo veselje in notranjo potrebo po telesni vzgoji, ki naj postane slehernemu delovnemu človeku življenjska nujsnost. In tretji, nič manj važen namen je, da v čim širši telesno vzgojni dejavnosti podprimo vse tiste slabosti na področju današnjega športa in telesne vzgoje, ki so še ostanek preteklosti. To so glavne težnje in hotenja, ki naj ga dosežejo Delavske športne igre s svojim doprinosom k splošnemu kulturnemu napredku!

Tudi besede predstavnika moštva JLA Sentvid p. polkovnika Božidarja Zlodre mi še vedno zvne. V svojem nagovoru po zaključnih tekmah je ob razdelitvi pokalov in diplom med ostalim dejal: »Čeprav mi nismo delovni kolektiv (misli na JLA), se zavedamo, da smo izšli iz delavskega razreda. Mi ne proizvajamo kot vi, imamo pa isti skupen cilj: zgraditev socializma!«

Mavil

OB ROBU DOGODKOV

OBČINSKE VOLITVE V ITALIJI

USODNA ODLOČITEV

V nedeljo in ponedeljek bodo v Italiji občinske volitve. Ogorčena prevolilna kampanja se je o glavnem že zaključila, razburjeni duhoovi pa se niso pomirili, kajti vse stranke pripisujejo tem volitvam izreden politični pomen. Gre pravzaprav za nekaj zelo važnih vprašanj, na katera naj bi volitve odgovorile, in ta vprašanja so: Kako globoke so spremembe, ki so v zadnjem času nastale v italijanskem političnem življenju, v odnosih med strankami? Kolikšna je moč posameznih strank in struj v teh strankah? Kam bo v bodoče usmerjena italijanska vlada: na levoico, k sredini ali na desnico?

Italijanske parlamentarne volitve leta 1953 niso omogočile sestavo trdne parlamentarne večine. V parlamentu, ki ima skupno 530 poslancev, so demokristjani dobili 265 poslancev, socialisti demokristjani 149, liberalci 14 in republikanci 5. Vlada štiristrankarska koalicija je torej skupno dobila 303 poslance ali 57 glasov večine. To je zelo malo, zlasti če upoštevamo, da vse vladne stranke niso enotne in da le redko enotno glasujejo.

Opozicija pa si je leta 1953 razdelila mandate takole: na desnici so monarhisti dobili 59 sedežev, neofašisti pa 28; na levi so komunisti dobili 143 sedežev, socialisti pa 75.

Problem parlamentarne večine v Italiji bodo lahko rešile šele parlamentarne volitve prihodnje leto (če ga bodo); možna pa so tudi druga pota, na primer usmeritev na levo (sodelovanje demokristjanov in strank meščanske sredine z levicarskimi strankami, zlasti socialisti) ali usmeritev na desno (sodelovanje demokristjanov z monarhisti in neofašisti). Na vprašanje, kam naj bo usmerjena italijanska vlada, k sredini, levi ali desnici, bodo vsaj do neke mere odgovorile nedeljske občinske volitve.

V zadnjem letu so se v mednarodnem življenju zgodile številne pomembne pozitivne spremembe, ki močno vplivajo tudi na razmerje med političnimi silami v posameznih deželah, zlasti na razmerje med levicarskimi strankami, pa tudi na odnose med parlamentarno levico in meščanskimi strankami. Tože razlike med političnimi skupinami, ki izvirajo iz obdobja hladne vojne, so se ublažile; težnje, da bi se levicarske stranke spoznemale, so močnejše, močna pa so tudi prizadevanja, da bi stranke levice sodelovale z napredno usmerjenim delom meščanstva.

Tudi v italijanskem političnem življenju se je v zadnjem letu marsikaj spremenilo. Zgodilo se je nekaj, kar desničarske sile niso pričakovale: pod vplivom ojašanja in mednarodnih odnosov, predvsem pa zaradi pritiska težavnih socialnih in gospodarskih problemov, se je Segnjevje vlada lotila nekaterih reform, ki so jih desničarji v vladnih strankah odklonili, podpre pa so jih opozicijske levicarske stranke. Vlada bi se zdavljala, če je ne bi podpirali socialisti in če komunisti ne bi z večjimi ali manjšimi simpatijami gledali na nekatera njena prizadevanja. Decembra lani je Segnjevje vlada na premier predlagala parlamentu, naj

sprejme osnutek zakona o davkih. Demokristjanska desnica (77 poslancev) ni hotela glasovati zanj, leva opozicija je za ta zakon glasovala in parlament ga je z večino glasov sprejel. Takih slučajev je bilo v zadnjem letu precej. Nobena tajnost ni, da je v demokristjanski stranki močna desničarska skupina, ki nasprotuje Segnjevji vladi, jo skuša odstaviti in namesto nje sestaviti desničarsko usmerjeno klerikalno vlado.

Italijanska krščanska demokracija je najbolj pisana stranka (pravzaprav združba) v Italiji. V svojih vrstah združuje vse sile in razrede, od delavcev in kmetov do izobražencev in bogatašev. Različni interesi posameznih skupin njene članstva povzročajo v stranki huda trenja in spopade, ki jih skušajo demokristjanski voditelji — s pomočjo Vatikana — ublažiti z gesli o razrednem miru in sodelovanju med delom in kapitalom.

Za zdaj je najmočnejša skupina v italijanski krščanski demokraciji tako imenovana Inicijativa, ki jo vodi generalni tajnik stranke Fanfani. Ta skupina je zmagala na kongresu demokristjanov v Neaplju. Spetokpa se je nagibala k levi, zadnje čase pa stoji nekje v sredini, čeprav so nekateri njeni voditelji že zelo blizu desnice. V svojem programu ima ta struja nekaj socialnih zahtev, vendar ne toliko, da bi podpirala vse Segnjevje ukrepe. Na splošno pa je bila doslej lojalna nasproti Segnjevji vladi, ker je menila, da je dandanes edini izhod — štiristrankarska vladna koalicija.

Italijanska policija z brizgalnami razganja stavkajoče delavce

v koaliciji z njimi. »Konzentracija«, ki je za zdaj še v manjšini, skuša osvojiti vodstvo stranke ali pa prirediti Fanfanija v svoje vrste, odstaviti Segnjevjo vlado in uveljaviti svoj izrazito desničarski politični in ekonomski program, ki ga razen skrajne italijanske desnice podpirajo tudi nekateri reakcionarji krogi v Zahodni Evropi in Združenih ameriških državah.

Razen teh dveh struj pa deluje v demokristjanski stranki tudi precej močna levica, ki sicer ni enotna in tudi nima odločilnega vpliva na vodstvo stranke, med članstvom pa ima zaradi svojih namernih reformističnih pogledov precej ugleda. Najznačilnejši predstavnik levih struj v italijanski krščanski demokraciji je predsednik republike Gronchi, med njegove somišljenike pa prištevajo tudi predsednika vlade Segnija.

Gronchi je postal predsednik republike, čeprav sta njegovi izvolitvi na sprovala Vatikan in velekapital. Zanj je glasovala leva opozicija. Njegova stara želja je: vlada demokristjanov, Nennijevje socialistov (tako imenovano »sodružje na levo«), ki jo zahteva današnja ekonomska in socialna problematika Italije, zahtevajo pa jo tudi volivci, ki se zavzemajo za hitro rešitev preletih socialnih problemov, kot

DROBNE (Z ORGANIZACI)

Predavanje o premiranju v Kranju. Tovariš Kamušič z Zavoda za proučevanje dela in delovne storilnosti v Ljubljani je pred dnevni predaval v Kranju članom delovnih kolektivov o osnovah in načinu premiranja v gospodarstvu.

Iz Tovarne lesovinskih plošč v Ilirski Bistrici. Pred dnevi so v Tovarni lesovinskih plošč v Ilirski Bistrici slavnostno proslavili desetletnico tovarniškega dela. V prazniku z letom 1950 je bila proizvodnja lani skoraj dvojna in tudi kvaliteta izdelkov mnogo boljša. Vrednost proizvodnje na posameznega delavca je lani porasla od 2.700.000 na 5.200.000 dinarjev.

Prvo zasedanje delavskega sveta v kranjski Tiskaninici. Pred kratkim je v Tiskaninici zasedel novoizvoljeni delavski svet. Za predsednika so izvolili tovarišico Marijo Strajnar. Pogovorili so se tudi o znižanju cen. Cene bodo znižali na račun dobička (25 milijonov dinarjev) in sklada za splošno razpolaganje (15 milijonov dinarjev).

Tečaj za bolniške strošnice v Novem Celju. Da bi čimbolj izboljšali oskrbo bolnikov, so v bolnišnici Novo Celje priredili na pobudo sindikalne organizacije tečaj za strošnice in strožnike. Predavali so jim o anatomiji, negi bolnika, telesni higieni, o družbenem upravljanju, organizaciji zbora in o gospodarjenju na oddelkih. Ob zaključku je 34 tečajnikov poljalo izpit.

Kranjski Iskre so dobri nogometaši. V počastitev desetletnice tovarne »Iskre« je bila odigrana nogometna tekma med delavci tovarne in reprezentance Kranja. Zmagali so »Iskrčani«. Celjski ekonomisti so se pogovorili. Pred dnevi so imeli občni zbor člani celjskega Društva ekonomistov. Občnemu zboru je prisotvoval tovarne okraja tovariš Riko Jerman in predsednik Zveze društev ekonomistov Slovenije prof. inž. Stane Krašovec. V Celju zelo pogrešajo diplomirane ekonomiste, saj jih imajo vsega 21.

Iz Tovarne mesnih izdelkov Maribor-Košaki. V našem podjetju smo pred nedavnim izvolili nov delavski svet. Pred člani delavskega sveta je kopica stvari, ki jih bodo morali opraviti. Upajmo, da bodo podjetje vodili prav tako uspešno, kot ga je vodil dosedanj delavski svet. Precej skrbi bodo morali na primer posvetiti vzgoji kadra. Dobri in zaslužni strokovnjaki bodo kmalu odšli v pokoj in te bo morala nadomestiti mladina. Priznati je treba, da se je dosedanj delavski svet dobro uveljavil. Večina članov je razmišljala, kako čimbolje gospodariti. Številni delavci so predlagali marsikaj koristnega, v podjetju se je utrdila delovna disciplina in storilnost je porasla. Te stvari so prišle predvsem do izraza v zaključnem računu za minulo leto. Leta 1954 je znašal dohodek podjetja na delavca 4.184,483 dinarjev, lani pa 4.986,943 dinarjev. Minulo leto smo torej kar dobro zaključili. Upajmo, da bomo tudi to leto tako gospodarni.

F. L.

IZ SLAVNIH DNI NARODNOOSVOBODILNEGA BOJA

Pred dvanajstimi leti

V teh toplih, sončnih majskih dneh radi pobrskamo po spominih. Maj, mesec cvetja in zelenja, je bogat zapiskov o naših borbah, o življenju ljudi, ki niso upognili hrbtov pred fašističnim jarmom.

25. maj 1944. Tovařiš Tito je delal v skalnati votlini v predmestju Drvarja. Ko greš po cesti iz Drvarja v Petrovac vidiš pot, takoj izza mostu na Uncu, pri Mandičevi hiši, ki vodi na desno.

25. maja 1944 ob 6. uri zjutraj so vzletela nemška letala na Borongajskem letališču. Vojniki-padalci niso vedeli, kam letijo. Toda vsi so poznali svojo nalogo: katero hišo napasti in kateri del

začela se je borba. Krvava borba na življenje in smrt. Drvarski mladina in borci so pokazali nemški soldateski, kako se umira pred močnejšim sovražnikom. Skupina mladincev se je utrdila v okroženem komiteju SKOJ. Samo pet jih je bilo in več kot petdeset Nemcev je poplačalo njihova življenja.

Skupina nemških avtomatičarjev je takoj napadla votlino. Toda naleteli so na močan odpor. Votlino so branili borci zaščitnega bataljona Vrhovnega štaba.

Nemci so usmerili ves ogenj v votlino. Tovařiš Aleksander Ranković-Marko je zbral borce in napadal. Komandant oficirske šole Branko Poljanec je s svojimi gojenci napredoval ob železniški progi proti votlini. Tudi tovariši v votlini so se znašli. V baraki so prebili pod in se po vrvi spustili v korito potoka.

ki je spremljal tovariša Kardelja že iz roških gozdov v Jajce in dalje v Drvar.

Najhujša bitka se je razplamtelala na glavni drvarski ulici. Nekaj ur po napadu so prišle v Drvar enote Seste liške divizije in izgnale Nemce iz mesta na pokopališče. Zvečer je bilo edino oporišče Nemcev v Drvarju.

Tako je že prvi dan doživel nemški načrt uničenja jedra narodnoosvobodilne vojske svoj popolen neuspeh.

Delavec med delavci

I Z N A Š I H O R G A N I Z A C I J

Kratkovidnost ali kaj?

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani bo kmalu odprta razstava del naših izumiteljev in racionalizatorjev. Ne glede na to, kaj vse bo razstavljeno, racionalizatorji bodo razstavljali zamotane aparate in stroje, naprave, ki jih uporabljamo v industriji, drobne predmete, ki bodo olajšali delo v gospodinjstvu in obrti, bo ta razstava, prva te vrste pri nas, nedvomno izredno pomemben pregled zanimivih in originalnih zamisli številnih preproh delavcev in strokovnjakov.

Ne trdim preveč, če pravim, da bi se racionalizatorstvo, novatorstvo in izumiteljstvo pri nas še bolj okrepilo, in to tedaj, če bi prav povesod, v vsakem podjetju dobili delavci več

podpore, naleteli na večje razumevanje in dobili za svoja dela primerna priznanja. Žal marsikje racionalizatorje, novatorje in izumitelje podcenjujejo, namesto da bi jih podprli v njihovem prizadevanju in jih primerno nagradili.

Tovařiš Vinko Strmljan, mizar v toarni »Sora« v Medvodah, se je zglasil na Republiškem odboru sindikata delavcev lesne industrije Slovenije in dejal, da čaka že skoraj leto dni na priznanje podstoa podjetja za nekatere izboljšave, oziroma racionalizatorske in novatorske predloge. Tudi pri delavskem svetu ni našel razumevanja, je potožil.

Da sta ta dva primera le izjema v tem kolektivu, priča dejstvo, da so volili tudi tisti delavci, ki so bili na dopustu. V delavski svet pa so izvolili od 24 kandidatov 17 najboljših članov kolektiva. Od skupno izvoljenih članov je 88% delavcev in 12% nameščencev.

Volitve so potekale v svečanem vzdušju, kandidate na volilni listi pa so obkrožali z vso resnostjo in disciplino, ne pa po vrstnem redu. Če bo tudi delavski svet začel svoje delo z isto resnostjo, bo njegovo delo brez dvoma uspešno.

Gasper

ure tudi plačane. in »delavski svet je dne 13. marca na svoji 9. redni seji razpravljal in odobril za delo Vinka Strmljana 5000 dinarjev za delo na teh strojih. In dalje »v kolikor pa smatrate, je zapisano v pismu delavskega sveta, »da so te iznajdbe res izrazito našega dela, se pa lahko obrnete na višje organe, kateri bodo ugotabljali te stvari o priznanju iznajdb. V kolikor bi zahtevali tako komisijo, se strinja delavski svet, ali ne na stroške podjetja, temveč na naše stroške.«

Ali ni takle zaključek dokaj čuden? Namesto, da bi delavski svet določil komisijo, ki bi vse stvari raziskala, tehnično ugotovila upravičenost zahtev in ocenila koristnost za podjetje ter temu ustrezno delavca tudi primerno nagradila, mu nasprotno očita, da je del denarja za te stvari že prejel, čeprav brez oskrbnih ocen, in mu svetuje, naj najame komisijo na svoje stroške, da bo lahko svoje zahteve uveljavil. Koristi od raznih izpopolnitev pa bo seveda užival ves kolektiv, vključno s člani delavskega sveta, ki so pristali in napisali to pismo Vinku Strmljanu.

Direktor podjetja je lani predložil delavskemu svetu izpopolnitev oziroma »izumiteljske politure, ki je baje dolje še niso nikjer uporabljali. To »izpopolnitev« je preperila komisija Okrajnega ljudskega odbora in direktorju je delavski svet prisodil za njegovo izpopolnitev recit in piši 80.000 din nagrade. Vinko Strmljan se opravičuje v svojem dopisu Gospodarskemu svetu pri občinskem ljudskem odboru Medvode, ali je za svoje izume upravičen res samo do 5000 dinarjev premije, ali je odnos med zneskom, ki ga je prejel on in direktor podjetja res določen v pravičnem razmerju in obenem pripominja, da so zavoljo te nove politure poslali iz Anglije nazaj urice, ki se danes ležijo v skladišču.

Zdi se mi, da vprašanja Vinka Strmljana niso odveč in da bo moral o tih vprašanih slej ali prej podrobneje razpravljati delavski svet podjetja, če bo hotel pospešiti svoj proizvodni proces. Pri razsojanju kot so racionalizatorski in novatorski predlogi pač ne sme igrati nobene vloge osebnost pa najsi predlaga oziroma izpopolni to ali ono stvar direktor podjetja ali vratar, temveč mora pri tem odločiti ekonomska upravičenost predloga in ta mora biti tudi odločilna za nagrade in priznanje. Če bodo povesod tako ravnali in če bodo tako ravnali tudi v toarni »Sora«, bodo s tem samo še pospešili zanimanja za proizvodnjo in njen razvoj, če bodo ravnali na drugače, bodo stopicali na mestu, kjer so.

Dore

Naša armada in vsi delovni ljudje smo praznovali 21. maja dan našega vojnega letalstva

Hitler je dal poveljstvo nad vojnimi operacijami na Drvar poveljniku II. Oklopne armije, generalpolkovnika Lotar Renduliču. Generalpolkovnik je dobil na razpolago številno vojaštvo, ki je čakalo v Bihacu, Bosanski Krupi, Kninu, Banja Luki, Bugojnu, Sarajevu, Mostarju in Srebrenju. Elita nemške armade je čakala. Med njimi je bila 7. SS divizija, 92. motorizirani polk, 202. oklopni jurišni bataljon, lovska divizija »Brandenburg«, gorska divizija in mnoge druge vojaške enote. Obveščevalna služba je pripravila posebno enoto 500. SS bataljon. Vanj so vključili gestapove, kriminalce in najhujše ustaške krvnike. Kako so zbirali vojske za ta bataljon nam pove pismo, ki ga je pisal kapetan Mandl, vodja obveščevalnega in diverzantskega centra v Zagrebu. V pismu poveljniku taborišča Jasenovac med drugim piše: »Pošljite v center »E« Zagreb, 27 najbolj vdanih in hrabrih podčastnikov in vojakov«. Bataljon je vadil do 20. maja v okolici Dunaja, nakar so jih premeslili v Kraljevo. 25. maja so jih z letali prepeljali v Borongaj, kraj nedaleč od Zagreba. Zaprli so jih v kasarne in vsakemu zaupali posebno nalogo.

mesta zasesti. Vsem so pokazali Titovo fotografijo. Nekaj so jih celo razdelili vojnikom, da bi ga pri napadu laže našli.

Nenadoma so se nad Drvarjem pojavila letala. Padale so 500 kg težke zažigalne in rušilne bombe. Mesto, zavito v prah in dim je obnemelo. Še so padale in rjovele bombe, ko so se na obzorju pojavila transportna letala Ju-52, ki so vlekla po dve jadralni letali. Transportna letala so se spuščala in iz njih so skakali padalci.

Drvar so napadli od vseh strani. V trenutku napada ni bila v Drvarju niti ena redna enota naše vojske. In to je omogočilo 500. SS bataljonu, da so v šestih skupinah lahko začeli z napadom.

V istem času so Nemci napredovali z motoriziranimi oddelki proti Drvarju. Od vasi Srbi so prodrli do vasi Trubari, kjer so jih partizanske čete odbile. Od Livna so prodrli do Glamočega polja, kjer jih je razbila III. Krajiška brigada. Samo od Bihaca so imeli nekoliko več uspeha. Prodrli so skozi Ripaski klanc proti Bosansko Petrovcu.

Po prvem presenečenju so se partizani v Drvarju zbrali in

PREVEČ PAMETNA STA

V splošnem gradbenem podjetju »Graditelj« v Celju ni bilo pri volitvah novega delavskega sveta nobene neveljavne glasovne. Ze to kaže, da se je sindikalna organizacija temeljito pripravila na letošnje volitve. Pred volitvami je bilo 10 množičnih sestankov na vseh gradbiščih, na sam dan volitev pa so volišče lepo okrasili. Ze do 10. ure so v glavnem zaključili volitve. Volili so vsi, razen zidarjev Ivana Bračka in Viktorja Vrečka, ki sta javno izjavila, »da sta »dovolj pametna«. Sicer pa delovni kolektiv meni, da je bolje, če takšni »pametnjakoviči, ki nečijejo biti niti člani sindikata, ne volijo organe delavskega upravljanja. Seveda pa je vprašanje, kaj še Bračko pričakuje od družbe, ki ne samo, da mu daje dober zašček, temveč ga podpira z okoli 15.000 dinarji mesečnih otroških doklad, Vrečku pa poleg dobrega zaslužka omogoča lepo življenje na kmetiji.

KOLIKO

novih naročnikov si že pridobil? Pomni, to je važno kulturno opravilo!

Na delavskih športnih igrah kovinarjev so se pomerili tudi v šahu

so brezposelnost, Jug, agrarna reforma, nizke mezdje itd. Ko je Gronchi zaupal mandat za sestavo vlade Segniju, so se povečale možnosti za sestavo leve usmeritve. Segni je znan kot na najvažnejše probleme današnje Italije. Nenni in Togliatti sta podprla Gronchijevo odločitev in po mandatu Segniju svojo pomoč pri reševanju socialnih in gospodarskih vprašanj. To je povzročilo pravi vihar nezadovoljstva na demokrščanski desnici, pa tudi med liberalci in Saragatovimi socialistnimi demokrati, in Segni se je moral spet ubadati s sestavljanjem štiristranske vladne koalicije, torej vladne sredine, za katero se zavzema Fanfani. Strankarski kolegi so ga celo prisilili, da je javno nastopil proti sodelovanju z Nenni. In vendar se vsem svojim načrtom ni odpovedal. Pri uresničevanju teh načrtov pa je naletel v svoji stranki na močno opozicijo, pri levi opoziciji pa na simpatije. Tako se je kljub odpru gospodarske in politične desnice ter Vatikana začela Italija vendarle pomikati na levo.

odločno začeta odstranjevati stalinizem in iskati italijansko pot v socializmu. Zavzela se je za sodelovanje z vsemi strankami in skupinami, ki so pripravljene urejevati italijanske socialne in gospodarske probleme v korist delovnih ljudi. Nennija pa je obsodba stalinizma spocetka nekoliko zmedla, kmalu pa se je znašel in z nekaterimi rezervami podprl to obsodbo, češ da je pot, na katero je stopila Sovjetska zveza, blizja pogledom in načelom italijanskih socialistov, kot pa nekdanja stalinistična pot. Boj proti stalinizmu pa nikjer ni lahak in preprost, in tudi ne v Italiji. V vrstah italijanskih komunistov in socialistov še vedno delujejo številni stalinistični elementi, nekdanji Stalinovi agenti, ki obupno branijo svoje pozicije in zavirajo zmago marksističnih načel. Njihov odpor povzroča ponekod precejšnjo zmedo, ki pa koristi le skrajni desnici. Reakcionarne sile skušajo v teh volilnih dneh izkoristiti trenja v delavskih strankah in jih kolikor možno povečati. Pri občinskih volitvah, ki bodo nedeljo in ponedeljek, gre torej predvsem za bodočo usmerjenost krščanske

demokracije. Komunisti, socialisti in neodvisne socialistične skupine skušajo pridobivati čimvečjega števila glasov pokazati demokrščanom, da je nastopilo obdobje naprednih socialno-ekonomskih reform, in jih tako prisiliti k sodelovanju z levo. Podobni namen imajo tudi monarhisti, neofašisti in magnati v liberalni stranki pridobiti čimvečje število glasov in prisiliti demokrščane, da bi se odločili za desničarski blok. Vodstvo krščanskodemokratske stranke (Fanfani) pa upa, da se bo z volilno zmago rešilo pritiška z leve in desne in da bo obdržalo svoj politični monopol. Vatikani se je seveda tudi vključil v predvolilno kampanjo, vendar nekoliko drugače kot doslej. Za razliko od prejšnjih let je Vatikan letos odkrito podprl le krščansko demokracijo (do nedavnega so njegovo podporo uživali tudi monarhisti in fašisti), češ da demokrščanska stranka edina priznava vodstvo cerkve tudi na področju javnega življenja in ustvarja mir med razredi v skladu s cerkvenimi nauki. Vatikanski »Observatore Romano« je pozval vernike, naj volijo le kandidate krščanske demokracije. Skofje pa so v svojih »Pastirskih pismih« grozili s smrtnim grehom: ne je tisti, ki ne bodo volili demokrščanov, temveč tudi tistim, ki sploh ne bodo volili.

Vatikan torej želi, da volitve ne bi razdelile klerikalnih glasov med demokrščane, monarhiste in neofašiste, kar bi seveda oslabilo enotno klerikalno fronto. Cerkevni gospodje bi radi videli, da bi se krščanska demokracija močno okrepila, da bi klerikalizem prevladal v vladni politiki in da bi s tem preprečili možnost susmeritve na levo, ter pokopali vse načrte o socialnih in gospodarskih reformah.

Razen Vatikana so v predvolilni kampanji sodelovala tudi združenja industrijcev, veletrgovcev in veleposelstnikov, ki so se pred meseci združila in ustanovila posebni odbor z nalogo, naj posreduje v volilnem boju in omogoči zmago desničarskim silam. Kapitalistična združenja so volila v volilne sklade 28 milijard lir, ki so jih razdelila med liberalce, monarhiste in demokrščane, s pogojem, da morajo te stranke varovati sedanji gospodarski, kreditni, proizvodni in davčni sistem ter zagotoviti nemoteno zasebno pobudo.

ljan res izdelal »dva strojčka za opasovanje lajst v kasete«, vendar misli, da to ni nobena iznajdba. Dalje priznava, da je Strmljan izdelal napravo za »slisanje« okroglih balonov, ki so jih poprej izdelali deset, sedaj pa 32 kosov. Priznava tudi, da je izdelal stroj za ortanje v pomoč »oberfreserju« in stroj za ravnanje »furnirja«. O ostalih petnajstih racionalizatorskih in novatorskih predlogih pa pravi, da so nekateri res uresničeni po zamisli Vinka Strmljana, vendar ob pomoči njegovih sotovarišev.

Sicer pa je iz tega dopisa razumeti, da Vinko Strmljan ne more za našete priznane predloge in za vse ostalo zahtevati ničesar, kajti Strmljan je vsa dela dobil plačana, če pa je delal izven delovnega časa so mu bile

Tudi v italijanskem delavskem gibanju so se v zadnjem letu dogodile pomembne spremembe, zlasti v pogledih komunistov in socialistov na mnoga notranja in zunanja vprašanja. Nenni se je na primer že na lanskoletnem toarnskem kongresu socialistov zavzel za podporo levo, torej za vladno koalicijo socialistov in demokrščanov, toda le tedaj, če bi se ta vlada zavzela za iskreno in napredno ekonomsko-socialno politiko in interesu revnih slojev. Ni več zadrževal, naj Italija izstopi iz Atlantiskega pakta, poudaril pa je, da se s komunisti, s katerimi je 22 let tesno sodeloval, ne namerava spreti. Tudi Komunistična partija Italije je tedaj začela razbijati svojo opozicijsko linijo in iskati stike z levimi skupinami v meščanskih strankah z namenom, da bi ustanovila široko napredno gibanje. Saragatovi socialisti demokrati pa so se v strahu, da bi izgubili svoje pozicije v vladi, še tesneje naslonili na krščansko demokracijo. Zaradi tega je levo socialnedemokratsko krilo zagrcnilo, da bo izstopilo iz stranke in se pridružilo Nenniju. Dvajseti kongres sovjetskih komunistov je podprl te spremembe v politiki italijanskih socialistov in komunistov ter jim omogočil, da so začeli hitreje odmetavati stalinistični balast. Komunistična partija Italije je kar precej resno in

Obljube, obljube... V Italiji je pri vsakih volitvah tako. Stranke veliko obljubljajo, po volitvah pa njihove lepake z obljubami strgajo z zidov in prodajo kot star papir. In vse ostane pri starem

IZ GOZDNIH REVIRJEV NAM PISEJO...

ALI JE TO PRAV?

Delo v gozdu ni lahko. Toliko težje, ker nimamo skoraj nobene mehanizacije. Vse delo, tako pri gozdnogojitvenih delih kakor pri izkoriščanju gozdov je odvisno v glavnem od fizičnega napora in prizadevanja. Gozdni delavci zgodaj zjutraj odhajajo v oddaljene hribe in se šele po večdnevem bivanju in po napornem delu vračajo ob nedeljah v dolino k svojim družinam. Iz teh razlogov in še zavoljo drugih, kot so vremenske neprilike itd., so gozdni delavci poleg zaslužka po normi ali akordu prejeli posebne dodatke za prekomerno obrabo obleke in obutve, za ob-

rabo orodje (če imajo svoje orodje) in za posebne pogoje dela. Z odlokom Zveznega Izvršnega sveta, ki govori o izdatkih, katere priznavajo za materialne stroške, pa za gozdne delavce ti izdatki niso predvideni in se v bodoče ne smejo izplačevati v breme materialnih stroškov. Gozdni delavci se s tem ne strinjajo, zato so se preko Zbornice, združenja gozdnih gospodarstev in Republiškega odbora sindikata kmetijskih in gozdnih delavcev obrnili na republiške in zvezne zakonodajalce ter prosili za dopolnitev omenjenega odloka.

im.

OB NASVETU REPUBLIŠKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV ZA SLOVENIJO

O METODI ZASEDANJ

ORGANOV DELAVSKEGA UPRAVLJANJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Imajo člani organov sklepati, zve- do šele na zasedanju in to običajno iz na hitro prečitanih po- ročil. V takih primerih je zasedanje delavskega sveta samo »de- mokratično« naličje za samovoljno gospodarjenje upravnega apar- ata, naličje, ki ga ni mogoče za ničemer opravičevati. Najmanj pa s takimi frazami, kot so »delavci se ne zanimajo za stvari«, »delavci ne razumejo gospodarstva« itd. Tistim, ki se skrivajo za takimi frazami, bi človek želel, da bi se enkrat znašli v položaju, kjer bi si morali na temelju kopice osem, deset in več mestnih števil, ki bi jih samo slišali iz slabo prečitane bilance, ustvariti potrebno sliko, na osnovi katere bi presojali gospodarjenje in sprejemali na osnovi vsega tega določene gospodarske ukrepe. Delavski sindikati morajo vzgajati svoje člane tako, da tisti, ki so člani delavskega sveta, zavrnejo sleherno razpravo in sklepanje o stvareh, o katerih ne bi bili pravočasno in dovolj temeljito poučeni. To bo najuspešnejši udar- ec omenjeni birokratski praksi v metodi dela delavskih svetov. Enako je oceniti tudi prakso, ki se je jela ponekde uveljavljati, da predložijo birokratski aparat podjetja nekaj dni pred zasedan- jem članom ogromno dokumen- tarno gradivo, včasih tudi sto in več s strojem natipiranih listov, na osnovi katerega naj potem člani sklepajo. Včasih ima človek občutek, da se tisti, ki to delajo, norčujejo iz organov upravljanja: gradivo, ki bi ga bilo mogoče proučiti v desetih, dvajsetih in več dneh, done člani delavskega sveta dva, tri dni pred zasedanjem, ali pa se jim razdeli kar na zaseda- nju samem. In potem zahtevajo, da o predloženem gradivu raz- pravljajo, razsojajo in sklepajo! Tak način priprave gradiva se- veda pomeni samo birokratsko izpolnitev neke utemeljene druž- bene zahteve, izpolnitev, ki pa pravzaprav pomeni farso izpol- nitev.

Taka priprava zasedanj delav- skih svetov ni nič manj smešna in birokratska, kot je ugotavljan- je plodovitosti dela delavskih svetov le na podlagi števila za- sedanj in števila v razpravi sode- lujočih enostransko vrednotenje. Za uspešno delo delavskih or- ganov gospodarjenja je torej bi- stveno: prvič, da vsestransko spo- znajo predmet, o katerem morejo razsojati in sklepati; drugič, da razsojajo o konkretnih smernicah in ukrepih na osnovi tako pri- pravljene in prirejenega gradi- va, da ga člani delavskih or- ganov doumejo in prečenijo. V takem primeru postajajo zasedanja delavskih svetov resnične šole gospodarjenja, katerih predmet obravnave ni abstraktno spre- mljevanje ekonomskih pojmov, ampak njihova lastna gospodarska praksa.

Kako je moč izpeljati take metode dela?

Prvi pogoj za uspešno delo de- lavskih svetov in upravnih od- borov je uspešna priprava in ob- delava stvarine, o kateri mora delavski organ upravljanja raz- sojati.

Pri pripravi gradiva priprav- ljalci pogosto zanemarjajo uteme- ljitve ali pa predložijo zelo eno- stransko utemeljujejo bodisi z go- lim birokratskim argumentom »zakon dopušča«, oziroma »zakon ne dopušča«, bodisi s formalno tehničnim dokazom »tehnič- no je zadeva umestna ali ne«, bo- dis z lokalistično prikojenim družbenoekonomskim argumen- tom o koristnosti za občino, kraj itd ne glede na splošni odnos na- sprti splošnim družbenim kori- stnim skupnosti.

EKONOMSKI SLOVAR

Avans je delno vplačilo na račun dogo- vorjenega blaga, ki še ni odposlano, ali usluge, ki še ni opravljena.
Pri nas je v poslovanju med dr- žavnimi podjetji avans prepovedan. Vendar to besedo večkrat slišimo. Podjetja plačujejo blago v načelu po prejemu oziroma ko je opravljena usluga. Izjema so le izplačila grad- benim podjetjem, ki jim je mogoče dati avans tudi pred popolno dovršitvijo gradbenega objekta ali za opravilo kakšne druge gradbene usluge.
Asortiman. V trgovini pomeni assortiman: a) združevanje in grupiranje blaga v skladišča in v prodajalnih po ka- rakterističnih vrstah trgovskih artik- lov in b) takšno preskrbo skladišč in prodajalnih vrstami, kakovostjo in količino blaga, ki omogoča kupcu čim širšo izbiro predmetov po vr- stah in kakovosti in nakup blaga v zaželenem obsegu.

Tako pripravljeno gradivo se- veda ni samo slabo, temveč celo škodljivo, ker v mnogih primerih lahko zavede člane delavskih or- ganov upravljanja, da imajo ne- katere kvarne predloge in ukrepe za koristne.

Da bi se izognili takim sla- bostim v pripravi gradiva za za-

bodo tudi voditelji gospodarskih organizacij obilo pridobili. Pred- vsem pa bomo s tem najučinko- viteje prebili plotove dokaj pri- mitivnega »predavateljstva« o de- lavskem upravljanju«, ki ostaja najčestje v območju političnih de- klaracij in najbolj splošnih, druž- benoekonomskih zaključkov in le

V drugem delu zasedanja pa bi delavci poslušali praktične predloge in na osnovi javne pre- stave o stvari presojali, kaj je od predlaganih zadev umestno in kaj ni in potem povsem konkretno odločali.

Tak način dela seveda ni nič novega za demokratične ustano- ve. Nasprotno, le tak način dela ustreza duhu resnično demokra- tičnih ustanov. Res pa je, da bi- rokratski praktikizem in goli teh- nokratizem zelo pogosto zmali- čujeta to metodo dela v nekaj po- vsem formalističnega. To početa najčestje pod izgovorom »stvari morajo teči, nimamo časa za for- malnost« in tako označujeta za formalnost sistem družbenega upravljanja, ki je nepogrešljiva družbena sestavina socialističnih družbenih razmerij in pri so- dobnih stopnji razvitosti proizvo- dnih sil sploh nepogrešljiv činitelj v naprednem gospodarstvu sploh. Tega se moramo globoko zave- dati in na osnovi tega spoznanja tudi uravnjavati svoje početje.

Roman Albreht

TRGOVSKO PODJETJE »AVTOMATERIAL«

MARIBOR — Partizanska 25

nudi cenjenim odjemalcem razne avtomobilske potrebščine ter dvokolesa z nadomestnimi deli vseh naših domačih tovarn po konkurenčnih cenah

sedanja, bi morali oskrbeti za sleherno zasedanje vsestransko in temeljito obdelano gradivo. Zasedanja delavskih svetov bi morala biti vedno sestavljena iz dveh de- lov: prvič, iz načelne razprave, drugič, iz razprave in sklepanja o konkretnih smernicah in ukrepih. Seveda ne gre za formalno deli- tev zasedanj na dva dela, čeprav bo zelo pogosto to nujno, ampak gre za vsebinsko delitev.

V prvem delu zasedanja, ki lahko traja dalj časa, celo več sej itd., bi bilo potrebno družbeno- ekonomsko, pravno, tehnično, or- ganizacijsko vsestransko osvetliti ukrepe in smernice, ki so pri- pravljene v konkretnih predlogih. Vzemimo primer: vodstvo podjet- ja je pripravilo predlog za nabavo novih strojev za podjetje. Preden bi delavski svet sklepal o takem predlogu, bi naj razpravljali o pomenu nabave strojev za or- gansko sestavo družbenih sredstev podjetja, v spremembah, ki bodo nastale v tehnični organizaciji de- la in v tehniki dela, potrebno bi bilo soočiti ta ukrep s splošnimi težnjami tehničnega razvoja (ti- pizacija, koncentracija, koproduk- cija) pri nas in ugotoviti, če je v skladu s temi težnjami ali ni. Nadalje bi bilo potrebno proučiti ekonomski efekt nabave predla- ganih strojev in ekonomske posledice, dobre in slabe, ki jih bo po- vzročila nabava strojev, spet z vseh prej omenjenih vidikov. Po- tem bi bilo neobhodno proučiti predlog s stališča veljavnih prav- nogospodarskih norm, s stališča ekonomske zmogljivosti gospodar- ske organizacije itd. V tej na- čelni razpravi bi člani organov upravljanja širili svoje gospodar- sko obzorje, tehnično, družbeno, pravno in se praktično usposab- ljali za zrelo, samostojno in pre- udarno odločanje. Tak način je prvi pogoj za uspešno praktično gospodarjenje, je pa istočasno najuspešnejša oblika gospodarske vzgoje delovnih ljudi. Toda ne samo manj izobraženih delavcev, ampak prav vseh zaposlenih v go- spodarskih organizacijah. Tehni- čni, ekonomski, upravni vodite- lji bodo ob tem seveda nujno prevzeli nalogo, da bodo priprav- lili potrebne študije, ki jih bodo člani delavskih organov razlo- žili in jih usposobili za samo- stojno proučevanje zadev. S tem

redko poseže v praktično gospo- darsko problematiko našega časa, s tem da nakazuje praktične gos- podarske in družbene silnice razo- voja in da ocenjuje posamezne tipične pojave v našem družbeno- gospodarskem življenju z jasnih socialističnih pozicij in prebili plotove nekega abstraktnega, to- go šolskega načina poučevanja politične ekonomije po nekem strogo odrejenem zaporedju, ki ima najčestje to slabo stran, da nikdar ne pridemo uspešno skozi ves tečaj. Seveda bodo politično ekonomska predavanja o delav- skem gospodarjenju in sistema- tično proučevanje politične ekono- mije tudi v bodoče zelo važni opravili, toda postali bosta novi kvaliteti, če bo steklo uspešno načelno razpravljanje v delav- skih svetih. K sistematičnemu proučevanju politične ekonomije se bodo zlasti pripravljali delavci, ki bi si radi uredili in poglob- lili znanje, pridobljeno z delom v delavskih svetih, zato da bi potem še plodneje sodelovali v gospodarjenju.

IZ TOVARNE TERMOELEKTRIČNIH PROIZVODOV TOBI

NAPREDEK V PROIZVODNJI

Kolektiv tovarne termoelek- tričnih proizvodov »Tobi« dela v skromnih prostorih, ob pomanj- kljivi mehanizaciji, vendar se na našem trgu s svojimi izdelki vse bolj uveljavlja. Pred desetimi leti so v tej tovarni izdelali 500 ton raznih proizvodov. Naslednja leta je proizvodnja hitro narasla. Lani so izdelali po količini za 70% in po vrednosti za 66,3% več proizvodov kot leta 1954. Pred- lanskim je podjetje v glavnem izdelovalo razno okovje in druge pločevinaste izdelke. Od takrat naprej pa je začelo izdelovati predvsem termoelektrične aparate za široko potrošnjo.

Širokoletni znamke »Tobi« so na trgu že dokaj dobro poznani. Seveda izdelujejo v tej tovarni še vrsto drugih predmetov, na primer sobne peči, električne šte- dilnike in kuhalnike in v zad- njem času tudi hladilnike. Doslej so poslali na trg že 600 hladilni- kov. Lani je kolektiv računal, da

bo izdelal 3566 ton raznih izdel- kov, od tega 600 ton okovja, 2650 ton peči in štedilnikov ter 316 ton električnih štedilnikov in kuhal- nikov. Pomanjkanje električnega toka in pomanjkanje nekaterih kritičnih surovin ter uslug je pre- prečilo zamišljeno izpolnitev pla- na. Izdelali so le 2863 ton iz- delkov.

V podjetju že nekaj let tudi preurejajo delovne prostore. Na novo so opremili delavnico za montažo hladilnikov, uredili cen- tralno kurjavo, dokupili nekaj strojev itd. Investicijske potrebe so seveda še večje, toda doslej so za vse to porabili 40 milijonov dinarjev kredita, ki so ga dobili iz okrajnega in republiškega in- vesticijskega sklada.

V podjetju hočejo še izpopol- niti proizvodnjo. Usvojiti mislijo še nekaj drugih vrst termoelek- tričnih aparatov. Dosedanji tip električnega štedilnika mislijo n. pr. še izpopolniti, da bodo še uporabnejši v gospodinjstvu.

ODBORNIKI SINDIKALNEGA SVETA SLOVENSКИH KONJIC O PREMIJSKEM SISTEMU

VEČ POMOČI pa se bo premijski sistem bolj uveljavil

Vodstvo Sindikalnega sveta v Slovenskih Konjicah je pred ne- davnim sklicalo posvetovanje za sindikalne odbornike in člane de- lavskih svetov ter upravnih od- borov konjiških podjetij. Odbor- niki so na posvetovanju pred- vsem razpravljali o premijskem sistemu. Ugotovili so, da v pod- jetjih zadnji čas sicer razpravlja-

jo o premijskih pravilnikih, ven- dar so razprave pogostokrat pre- več načelne, to je, ne razpravlja- jo o podrobnostih premijskega sistema, o načelih premiranja itd. Zato tudi ni nič čudnega, če so v nekaterih podjetjih določili precej nerealna merila za preje- manje premij. Sorazmerno visoke premije dobivajo uslužbenci prodajnih oddelkov v nekaterih podjetjih, čeprav je znano, da blaga ni treba ponujati, saj pri- hajajo kupci sami ponj v tovar- ne. Nekaj podobnega velja tudi za administrativne uslužbence v nekaterih podjetjih, ki sicer pre- mije prejemajo, od njihovega de- la pa ni v tolikšni meri odvisna proizvodnja in gospodarski uspeh podjetja.

V večjih podjetjih v okolišu Slovenskih Konjic, so premijski sistem že uvedli, v manjših pod- jetjih pa se nanj šele pripravlja- jo. V usnjarskem kombinatu »Konus« v Slovenskih Konjicah so doslej izplačali posameznikom tudi do 15.000 dinarjev mesečno, na LIPU v Konjicah so izplačali posameznikom okoli 1100 din, v Tovarni kovanega orodja v Zre- čah pa okoli 5000 din. Odborniki mislijo, da premije praviloma ne bi smeli omejevat, zlasti če gre

za večje uspehe v proizvodnji, predlagali pa so, naj bi za dose- ganje premij postavili povsod re- alne pogoje, tako da ne bi dobili posamezniki premije, če oprav- ljuje svoje običajne službene dolžnosti.

Marsikje so premijski pravil- niki zelo nerazumljivo sestavlje- ni in iz njih največkrat ni raz- vidno, kako visoka bo premija v dinarjih. Za izračune je potre- bo precej znanja, saj je treba re- ševati posamezne formule, teh p- reprosti delavci največkrat ne- zmorejo rešiti in zato so premij- ski pravilniki premalo vzpod- budni.

Odborniki so menili, da so re- publiški odbori strokovnih sindi- katov, združenja in zbornice pre- malo storili za uveljavljanje pre- mijskega sistema. Če nič druge- ga, bi morali vsaj skrbeti, da bi podjetja v okviru ene gospodar- ske panoge določila več ali manj enaka načela za prejemanje pre- mij. Tudi okrajne komisije za plače bi morale od podjetij ob- časno zahtevati podatke o izpla- čanih premijah, saj nam ne more biti vseeno, kako, komu in zakaj v podjetjih izplačujejo precejšnje zneske.

V bodoče bo potrebno torej več konkretne pomoči podjetjem za čimboljše uveljavljanje pre- mijskega sistema. Izostati pa se- veda tudi ne sme kritika o pre- miranju v posameznih podjetjih. Kritika naj bo seveda čimbolj konkretna, kajti samo z načelnim ugotavljanjem stvari ne bomo mogli spraviti na pravi tir.

L. V.

NE POZABI.

da je »Delavska enot- nost« Tvoj časopis. Zato ga razširjaj med svo- jimi tovariši

PREMIJSKI SISTEM

ALI JE PREMIJSKI SISTEM V VAŠEM PODJETJU DOBER?

ALI STE V VAŠEM PODJETJU ŽE ZAČELI S PRIPRAVO ZA UVEDBO OZIROMA IZPOPOLNITEV PREMIJSKEGA SISTEMA?

Spremenjena in dopolnjena Uredba o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organi- zacij določa, da bo Zvezna komi- sija za plače v gospodarstvu do- ločila na predlog Zvezne zbornice, Zveze zbornice ali strokovnega združenja skrajne roke, do kdaj morajo gospodarske organizacije sprejeti pravilnike o premijah v letu 1956. Po preteku tega roka gospodarske organizacije ne bodo mogle uporabiti sredstev, ki so namenjena za premije, niti za premije niti za povečanje plač, temveč jih bodo morale vložiti med sredstva za samostojno raz- polaganje.

Čeprav Zvezna komisija za plače še ni določila skrajnih ro- kov za sprejem pravilnikov o premijah za nobeno gospodarsko panogo, je vendar že sedaj po- trebno, da podjetja začnejo s pri- pravo za uvedbo oziroma izpo- polnitev premijskega sistema, ko- liker niso s to pripravo že za- čela. Mnogi mislijo, da je sestava premijskega pravilnika precej enostavna stvar in se zanašajo, da jim bodo strokovna združenja, gospodarske zbornice, Zavod za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu, komisije za

plače ali kdorkoli izdelal šablonski osnutek premijskega pravil- nika, ki ga bodo potlej sami lepo prepisali. Drugi zopet mi- slijo, da se bodo vsedli, ko bo prišel čas in bodo z večjim ali manjšim trudom na pamet sestav- lili premijski pravilnik za svoje podjetje. Vsi ti nas spominjajo na krojača, ki kroji obleko po naročilu brez mere. Kakor bo v praksi obleka tega krojača pre- ozka ali preohlapna, predolga ali prekratka, tako ne bodo premij- ski pravilniki, sestavljeni brez priprave, ustrezali položaju in potrebam konkretnega podjetja.

Pripravljeno delo za uvedbo premijskega sistema v podjetju je odločilno za kvaliteto in funk- cioniranje premijskega sistema. To delo je po svoji vsebini ana- litično-organizacijskega značaja. V času priprave za sestavo premijskih pravilnikov je treba najprej ugotoviti, kateri rezultati dela, kateri uspehi pridejo v po- števek za premijske osnove. Pri iz- biri kriterijev za premijske osno- ve moramo upoštevati sledeče:

2. Kateri rezultati dela v pod- jetju so lahko najbolj različni in kateri rezultati dela so najbolj odvisni od prizadevnosti, inicia- tivnosti in sposobnosti delavcev in uslužbencev?

3. Kateri rezultati dela se praktično v podjetju lahko objektivno ugotavljajo?

Ko si po taki analizi ustvari- mo sliko, kateri uspehi, kateri rezultati dela naj se premirajo, potem je treba preiti na analizo organizacije v podjetju, na ana- lizo, ki nam pove, od katerih de- lovnih mest so odvisni rezultati dela, ki jih hočemo vzeti za pre- mijske osnove. V mnogih pod- jetjih se popolnoma napačno najprej sprašujejo, koga naj pre- mirajo, in potem hočejo za vsako ceno najti za predvidene premij- ske upravičence ustrezne pre- mijske osnove. Taka praksa lah- ko odvrne celotni premijski sis- tem od edino pravilnega izho- dišča — objektivnih potreb in koristi podjetja — in ga spre- meni v instrument okoriščanja posameznikov, ki je le v mini- malni meri zvezan z objektivnimi potrebami in koristimi podjetja in socialistične družbe.

Ko imamo že krog rezultatov dela, ki so primerni za premij- ske osnove, in krog premijskih upravičencev, je treba proučiti količina naj bo višina premije. V ta namen moramo že v pri- pravljajni fazi za uvedbo pre- mijskega sistema ugotoviti tole:

1. Kateri so normalni rezul- tati dela, ki sestavljajo izhodišče premiranja v pozitivni in nega- tivni smeri pri predvidenih pre- mijskih osnovah?

2. Kakšna odstopanja so mož- na od normalnih rezultatov de- la, t. j. povečanja oziroma izbolj- šanja kakor tudi zmanjšanja oziroma poslabšanja rezultatov dela?

3. Kakšen finančni učinek imajo različno velika odstopanja raznih normalnih rezultatov dela?

4. Kakšno je optimalno raz- merje odvisnosti višine premije od doseženih rezultatov dela in njihovih finančnih efektov po posameznih premijskih osnovah?

5. Kakšno je optimalno raz- merje višine premij po raznih premijskih osnovah glede njivo- vega vpliva na ves finančni uspeh podjetja?

6. Kakšna je lahko višina pre- mij za posamezne dosežene re- zultate dela glede na razpoložli- va sredstva za premije?

Nadaljnje zelo važno delo v tem času je analiza obstoječe evidence in planiranje potrebne evidence in nadzora doseženih rezultatov dela.

Vprašanje evidence in kont- role v podjetju je posebno orga- nizacijsko vprašanje. Znanstvena organizacija dela se ukvarja s problemom racionalizacije evi- dence. Zahteve moderne evide- nce so trojne: vsi potrebni pok- zatelji — čim eksaktniji podatki — čim enostavnejši način. Seveda ne smemo zahtevati ob- sežno evidenco in kontrolo za vsako ceno. Treba je upoštevati tehnične in ekonomske možnosti evidence in kontrole.

Organizacija evidence in kont- role v podjetju je v funkcionalni odvisnosti s premijskim siste- mom v podjetju, ker premijski sistem po eni strani zahteva do- ločeno evidenco in kontrolo, po drugi strani pa konkretni sistem evidence in kontrole določa obseg rezultatov dela, ki jih lahko vključimo v premijski sistem, ter krog premijskih upravičencev.

Zadnje delo v času priprav za uvedbo premijskega sistema v podjetju je določitev višine ce- lotnih sredstev za premije, ki jih določimo najprimerneje v mini- malnem in maksimalnem odstot- ku od plač iz dobička oziroma od plačnega sklada, o čemer smo že razpravljali v prejšnjem članku.

ARMA D A S E N C

JOSEPH KESSEL

Bizon, ki je gledal kako kadi Gerbier in se mu je pri tem prijateljsko razumevanje razlilo po vsem velikem obrazu, je mahoma postal nedostopen.

»Torej?« je nestrno vprašal Gerbier.
»Nič ne vem,« je odgovoril Bizon.
»Kaj pa vaša zasledovalna četa?« je hotel vedeti Gerbier.
»Nič ne vem,« je spet dejal Bizon.
Gerbier je iskal njegove oči, a jih ni mogel najti.

Bizon je pritisnil pest pod svoj razbiti nos in rekel med zobmi in med stisnjenimi prsti:

»Nič ne vem. Vse je v poročilu.«
Pomolil mu je liste iz svilenega papirja, popisane z drobno skrivno pisavo. Gerbier si je prižgal novo cigareto z ono, ki jo je pravkar pokadil, in se lotil dela. Jean-François in Bizon sta molče stala v senci. To je trajalo dolgo. Slednjik je Gerbier dvignil glavo. Bila je ravno pod lučjo.

Svetlobni krog je še posebno poudarjal njegove nenadoma zaostrene poteze.

»Matildo so predvčerajšnjim izpustili in Gerbonneta, Arnauda in Rouxa so prijeli,« je rekel Gerbier.

Obrnil se je k Bizonu in vprašal:
»Se strinjate?«
»Ce je v pošti...« je rekel Bizon.
Njegov glas je bil še bolj hripav kot običajno. Gerbier se je obrnil k Jean-Françoisu:
»Vi ste to vedeli...?« je vprašal.
»Niso mi ukazali poročati,« je odvrnil Jean-François.

Gerbier je čutil, da se mu ta dva moža, najzvestejša, najboljša, najbolj zanesljiva moža, izmikata. Čutil je tudi, da bi se na njunem mestu prav tako obnašal. In prav zaradi tega je bil na mah osvobojen vsega notranjega razpravljanja, omahovanja in usmiljenja. Rekel je Bizonu razločno in z naglasom, ki so ga vselej ubogali:

»Matildo je treba kar najhitreje in na kakršnen koli način usmrtiti...«

»Ni res,« je rekel Bizon. Odkimal je s svojim nizkim čelom in v isti sapi nadaljeval:

»Ne, gospe Matilde se ne bomo pritaknili. Delal sem z njo. Videl sem jo, kako je z brzostrelko čistila gestapovce. Velika žena je. Če bo potreba moške, da... vse, kar hočete... A gospe Matilde, dokler sem jaz živ... nikoli.«

Gerbier je prižgal novo cigareto in rekel:

»Tu ni nikakega razpravljanja, izginiti mora. Izginila bo...«

»Tega ne boste storili,« je dejal Bizon.

»Imamo poleg vas še druge ubijalce,« je odvrnil Gerbier in skomiznil z rameni. »In če ne bo drugače, bom to jaz...«

»Tega ne boste storili,« je šepetal Bizon, »imate pravice... povem vam. Na strelišču bi lahko tekli kot šampion, pa bi le bili ta hip brez Matilde v skupnem grobu, če se ne bi izmislila ukano z granatami.«

Gerbierov obraz je izgubil vsak izraz. Bizon se mu je približal. Njegova mogočna postava je izstopila iz sence.

»Tega ne boste storili,« je rekel, »naj nas proda vse, če hoče. Branila je mene. Branila je vas. Sedaj brani svojo hčer. Ni na nas, da bi sodili.«

Bizon je govoril zelo tiho. Njegov glas je bil nevarno proseč.

»Dovolj...« je rekel Gerbier. »Vprašanje je urejeno. Ker vi nočete, bom dal beležko na pošto.«

Bizon je govoril še tiše:

»Ce ste dovolj podli, da to storite, bom prej ubil vas,« je dejal.

Gerbier se je vsedel in pisal.

Pri luči poleg njega je prišel na Bizonovo lice tak izraz, da ga je Jean-François prijel za zapestje.

»Vodje se vendar ne boš dotaknil,« je mrmral.
»Pojdi,« mu je dejal Bizon, »in pojdi hitro. Ti me ne boš ničesar učil. Ti si se še s frnikolami igral, ko sem jaz poveljeval možem v Legiji. Izgubi se mi izpred oči, rečem ti... Ali da pobijem oba.«

Jean-François je poznal moč Bizonovih mišic. Odmaknil se je in zgrabil za svoj pendrek. Gerbierova roka je v predalu ležala na revolverju.

VI.

»Mislim, da je v tej hiši brez stanovančev potreben človek, ki nič ne ve o orožju,« je rekel Luc Jardie.

Gerbier se ni obrnil. Jean-François se je nagonsko postavil poleg svojega brata. Bizon je stopil nazaj v senco. Jardieja je bil samo enkrat videl, a vedel je, da je on mojster.

»Sedite, prijatelj,« mu je rekel Jardie »in ti tudi,« se je obrnil na Jean-François.

Jardie si je vzel stolico in dodal:

»In prižgite si cigareto. To naredi dosti dobrega, kot zadržujejo. Kajne, Gerbier?«

Ta se je slednjič obrnil.

»Ste vse slišali?« je vprašal.

Jardie mu ni odgovoril, nagovoril je Bizona.

»Prav imate,« je dejal, »Matilda je čudovita žena. Še bolj kot si vi mislite... Toda ubili jo bomo.«

Bizon je zašepetal: »To ni mogoče.«

»Pač, pač... je dejal Jardie. »Videli boste, prijatelj. Ubili bomo Matildo, ker nas ona za to prosi.«

»Vam je sporočila?« je živahno vprašal Bizon.

»Ne, vendar prav natančno vemo,« je menil Jardie. »Samo malo premislite. Če bi hotela Matilda samo rešiti svojo hčer, bi ne bilo treba drugega, ko da izroči seznam imen in naslovov. Saj poznate njen spomin...«

»Neznanski,« je potrdil Bizon.

»Dobro,« je nadaljeval Jardie. »Namesto tega Matilda pripoveduje, da naši ljudje nepresto menjajo bivališče... Da mora dobiti nazaj zvezo... In take stvari... Kratkotrajno, naredila je, da so jo spustili na svobodo. Je dovolj jasno?«

Bizon ni odgovoril. Kimal je z glavo od leve na desno in od desne na levo.

»Predpostavite, da ste na Matildinem mestu, da ste prisiljeni izdati svoje prijatelje in da nimate pravice do samomora...«

»Hotel bi, da me ubijejo, res je...« je počasi rekel Bizon.

Jardie se je zasmejal.

»Torej mislite, da ste bolj pogumni in boljši kot Matilda?« je vprašal.

Bizon je temno zardel:

»Oprostite mi morate, mojster,« je dejal.

»Dobro,« je rekel Jardie. »Vzeli boste nemški avto, mali Jean bo vozil in jaz bom sedel zadaj.«

Gerbier je tako živahno zamahnil, da se je svetilka zamajala.

»Mojster, kaj naj pomeni ta norost,« je suho vprašal.

»Prepričan sem, da bo Matildi všeč, če me vidli,« je menil Jardie.

Jean-François je godrnjal:

»To ni tvoje mesto, prosim te, Saint-Luc.«

Ker je njegov brat zopet našel stari nadimek, mu je Jardie položil roko na ramo in smehljaje se dejal s še večjo ljubeznivostjo kot navadno:

»Povejle je.«

»To ni bilo potrebno, mojster,« je dejal Bizon. Gerbier je uredil pošto. Bizon jo je odnesel. Jean-François se je na bratovo znamenje oddaljil.

VII.

»Ste prepričani, da drži to kar ste rekli glede Matilde?« je vprašal Gerbier.

»Kako naj vem?... je odvrnil Jardie. Sukal je beli pramen las med prsti.

»Možno je, da je ta domneva pravilna,« je nadaljeval. »Možno je tudi, da je Matilda želela videti svoje otroke in ji je postalo pretežno umreti. Zvedeti hočem, kako je s to stvarjo.«

Gerbier je namrščil čelo in čisto tiho rekel:

»Vi v tem vozu ubijalcev... Nič svetega ni več na tem svetu.«

Se poskušal ni, da bi zakril trepetanje svoje čeljusti.

»Ostaj sem z vami, da povem najvažnejše, je rekel Jardie. London zahteva enega naših ljudi za nekatera posvetovanja. Ob prvi priložnosti pojdete.«

Dorothy Parker:

Dorothy Parker, z drugim imenom Alan Campbell, rojena 1893, je znan ameriški dramatik, pesnica, novelistka, novinarka in scenaristka. V svojih delih posega v življenje ponižanih in razžaljenih delovnih ljudi (toliko opevane »svobodne Amerike«.

Velika Lannie je hodila podnevi v hiše brezskrbnih in brezdelnih gospa prst njihovo svilo in njihovo platno. Svoje delo je opravljala dovršeno; nekatere gospe so ji to celo povedale. Bila je velika, počasna in obilna ženska zdrave rjavkasto črne polti, ki je bila na dlaneh in spodnji strani prstov zaradi pare in vroče milnice podobna gutaperči. Bila je počasna zato, ker je bila hudo debela, ker je trpela na krčnih žilah in ker jo je pogosto zbadalo v križu. Nad svojimi bolečinami ni nikoli tožila, niti ni iskala zanje zdravlil. Doletele so jo pač in ona jih je vdano prenašala.

Mnogokaj jo je že doletelo. Imela je otroke, a so ji pomrli. Imela je moža, ki je bil prijazen človek in vesel tistega kanca sreče, pa je tudi umrl. Nobeden njenih otrok ni umrl ob rojstvu. Živeli so do svojega četrtega, sedmega ali desetega leta, ko so imeli za seboj že delček poti in ko so že bili tolikanj prisrčni, da so se ji tako močno priljubili; srce Velike Lannie je bilo vselej pripravljeno ljubiti. Eden izmed otrok je bil ubit v prometni nesreči, dva pa je pobrala bolezen, ki je bila nemara le pomanjkanje. Če bi bilo dovolj zdrave hrane in svežega zraka in če bi živila v čistih prostorih bi morda še živela. Le Arlena, najmlajša, je ostala delj pri življenju in dorasla.

Arlene je bila vitko deklet, ne tako temne polti kot njena mati, a je imela prav tako zdravo barvo. Bila je tako suha, da se je zdelo, kot da ji kosti silijo iz telesa. Njene tenke noge in njena široka stopala s štrlečimi petami so bile podobne čačkam, ki jih rišejo otroci s svinčnikom. Glavo je nosila povešeno, ramena so se ji vgrezala v prsni koš, medtem ko ji je trebuh štrlel nekam naprej. Že od otroških let so ji bili možki za petami.

Med nezgodami, ki so doletele Veliko Lannie, je bila tudi ta, da je bila Arlena slabo deklet.

Bilo je pač tako in Velika Lannie ni mogla drugega, kakor da je vztrajno prinašala darila, nekakšna presenečenja, ki bi naj dekle privezala na njeno mater in jo obdržala doma. Prinašala je stekleničice dišav, nogavice iz svetle tenke svile, prstane z vdelanimi koščki zelenega in rdečega stekla; prizadevala si je izbrati, kar bi bilo Arleni všeč. Toda vsakokrat, ko je prišla zopet domov, je imela Arlena večje prstane,

Gerbier je zvil vogal igralne karte.
»Ali me pošiljate na ozdravljenje?« je vprašal.

Jardie se je zasmejal in menil:

»Se še sedaj branite leteti, Gerbier?«
»O ne, tokrat pa ne,« je zamikal Gerbier.

Čutil je, kako mu je bedna in mogočna radost prešinila vse telo.

X.

Ko je Matilda videla, da se ji bliža voz ubijalcev, Jardie ni mogel z njenega obraza ničesar razbrati.

Bizon je streljal kot običajno, brezhibno.

In Jean-Françoisu se je posrečilo, da se je izvil zasledovanju.

Gerbier je prebil tri tedne v Londonu. Vrnil se je v Francijo zdrav in zelo miren. Našel je spet svoj značilni polovični nasmeh.

KONEC

Ob skupščini Zveznega zavoda za socialno zavarovanje v Beogradu

14. maja je v Beogradu zasedala novoizvoljena skupščina Zveznega zavoda za socialno zavarovanje. To je bilo njeno prvo zasedanje v novi mandatni dobi. Iz svoje sredine je izvolila nov izvršilni odbor in še pet odborov ter eno komisijo, ki bodo proučevali posamezna področja službe socialnega zavarovanja ter dajali skupščini in njenemu dotedanjemu izvršilnemu odboru ustrezne predloge. Obravnavala je obširna poročila dotedanjega izvršilnega odbora in potrdila za ključno bilanco o finančnem poslovanju zavoda in sprejela zakonodajni statut in vrsto odločb in predpisov, ki spadajo v njeno območje.

S tem zasedanjem je bila torej zaključena prva mandatna doba organov samoupravljanja pri Zveznem zavodu za socialno zavarovanje. Zato nas zanima, s kakšnim uspehom so se le-ti vživljali in katere so naloge, ki jih bodo morali organi samouprave odslej reševati.

Iz dosedanjih izkušenj in uspehov lahko ugotovimo, da se je samouprava v tej najvažnejši službi naše socialne zaščite že utrdila in se pokazala kot močan družbeno politični činitelj. Tisoči predstavniki zavarovancev so sprejeli odgovornost pred zavarovan-

vanci in skupnostjo, da varčno in pravično gospodarijo z ogromnimi gnotnimi sredstvi določeni za vsakodnevno uveljavljanje pravic zavarovancev. Le-ta presega gajo desetino vsega našega letnega narodnega dohodka. (Lani je bilo v te namene potrošenih nad 120 milijard dinarjev.)

Upravljanje v socialnem zavarovanju je pri nas še razmeroma mlado in nima še posebnih tradicij in utrjenih organizacijskih oblik ter metod dela. Zato smo dolžni razvijati in krepiati demokratičnost organov upravljanja. Skupščine zavodov morajo zrasti v osnovne nosilce samopravnosti na tem področju. Vsi organi upravljanja se morajo tesneje povezovati z zavarovanci in razvijati najprimernejše oblike učinkovitega družbenega nadzora zavarovancev nad celotnim zavarovanjem. Odpravljati moramo vsake, navidez tudi drobne slabosti, ki pogosto ovirajo uveljavljanje pravic zavarovancev.

Nenehno izpopolnjevanje vsebine in metod dela samoupravnih organov za izboljšanje notranjega

poslovanja socialnega zavarovanja in razvijanja primernih organizacijskih oblik, ki bodo le-ta čim bolj približale zavarovancem in seznanjati zavarovance z njihovimi pravicami, da jih bodo lahko čim hitreje in enostavnije uresničevali, so med najvažnejšimi nalogami novoizvoljenih organov upravljanja v socialnem zavarovanju.

Uredba o organizaciji in finansiranju socialnega zavarovanja je v zelo kratkem času veljave doživela že vrsto sprememb in dopolnitev. Vendar je še precej nejasnih in nelogičnih predpisov. Treba bo opredeliti zlasti vlogo podružnic zavodov kot osnovnih samoupravnih organizacijskih enot in pa Zveznega zavoda, ki zaključuje organizacijsko piramido socialnega zavarovanja.

Podružnice, ki so zavarovancem najbližje, bodo morale dobiti čim večjo samostojnost. Saj je na njihovem območju najlažje neposredno sodelovanje zavarovancev in družbeni nadzor nad upravljanjem socialnega zavarovanja. Do-

sedanji predpisi pa so delo podružnic z reducirali na administrativne izpostave in popolnoma ohranili delo njihovih samoupravnih organov, zlasti skupščin.

Pred Zvezni zavod pa se postavljajo posebne naloge v nadaljnji izgradnji sistema socialnega zavarovanja, kakor tudi v pogledu vsklajevanja prakse priznavanja pravic zavarovancem v posameznih ljudskih republikah.

Prek tega zavoda se mora ustvariti tudi rizična skupnost za dolgoročne dajatve v vsedržavnem merilu, ki bo pokrivala s posebnim pozavarovalnim skladom razlike čezmernih izdatkov, ki nastajajo iz objektivnih razlogov pri posameznih republikah zavodih. Sedanji sistem finansiranja, ki ni predvidel takšnega izravnalnega sklada, spravlja takšne zavode v zelo težak položaj. (Proračun Republiškega zavoda LRS predvideva na primer za dolgoročne dajatve skoro za tri milijarde dinarjev večje izdatke kot dohodke.) Te neenakomerne izdatke, ki so pogojeni z zgodovinskimi razvojem gospodarstva po posameznih republikah, bo moč izravnati le z obveznim pozavarovanjem, odnosno izravnalnim skladom za dolgoročne dajatve pri Zveznem zavodu. Le-ta istočasno simbolizira solidarnost naših narodov za sorazmerno poraz-

delitev in prevzem materialnih obveznosti za uresničitev obširnih pravic posameznih kategorij naših zavarovancev. Dalje bo treba tudi proučiti obstoječi sistem obveznega pozavarovanja za zdravstveno zavarovanje in posebnih prispevnih stopenj za tista podjetja, ki nadpovprečno trošijo fonde socialnega zavarovanja. V tem pogledu je še mnogo nejasnosti in pomanjkljivosti v zakonskih predpisih.

Finansiranje v socialnem zavarovanju bo torej tudi v bodoče eno glavnih opravil organov samouprave. Od pravilne rešitve tega je namreč v veliki meri odvisno dobro poslovanje vse službe, učinkovitost z zakonom zajamčenih pravic in gospodarno trošenje sredstev. Razvijati bo potrebno sistem namembnih skladov, jih natančno opredeliti, da bo socialno zavarovanje z njimi učinkovito prispevalo k razvoju zdravstvenega varstva zavarovancev, tako na preventivnem kot na kurativnem področju.

Dalje bo potrebno z novim zakonom urediti sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Na tem področju je še vrsta neresenih vprašanj, ki terjajo čim hitrejšo vsestransko rešitev.

Samoupravni organi bodo morali stremeti za tem, da se vsa vprašanja rešujejo vsestransko,

da se temeljito prouči in da se povsem uredijo in uravnovesijo notranji odnosi med pravicami posameznih vrst zavarovancev. Pri tem pa bodo morali računati z obstoječimi finančnimi možnostmi. Praksa nas uči, kako je politično škodljivo, najprej prekomerno priznavanje pravic, potem pa le-te zaradi gospodarskih in finančnih težav centimeter za centimetrom zmanjševati. To ustvarja upravičeno negotovanje in tudi nezaupanje v naše socialno zavarovanje, kljub njegovim naprednim težnjam in vsebini, ki daleko presega socialno zavarovanje v industrijsko mnogo razvitejših in bogatejših deželah.

Potrebno bo delati solidno in potrpežljivo. Novi zakoni naj bodo takšni, da več let ne bo potrebno vnašati bistvenih popravkov, dopolnil in navodil, ki povzročajo samo zmedo in nejasnost. Na enem mestu naj bodo urejene in nedvoumne izražene vse pravice zavarovancev. Tako jih bodo le-ti lažje spoznavali. Olajšano bo tudi delo organov samouprave. Saj se ob sedanji zakonodaji s področja socialnega zavarovanja glede na cel kup raznih uredb, odlokov in navodil le s težavo znajde visokokvalificirani pravnik-specialist za to področje dela.

J. P.

VEZILO TOVARIŠU TITU

ODBORNIKI GORENJSKE, NA MEŽAKLJO!

Okrajni sindikalni svet v Kranju je na skupnem sestanku s zastopniki občinskih sindikalnih svetov Gorenjske že pred časom sklenil, da bo prav tako kakor drugi sveti oziroma iniciativni odbori društev prijateljev prirode, organiziral izlet v počastitev rojstnega dne tovariša Tita. Dogovorili so se o izletu, katerega bi se udeležili predvsem odborniki vseh sindikalnih svetov na Gorenjskem. Izlet bo 26. in 27. maja in v soboto se bodo pogovorili o namenu društev, nakar bodo ustanovili iniciativni odbor pri občinskih sindikalnih svetih. V nedeljo dopoldne ob 9. uri pa

MARIBORČANI, NA ŽAVCARJEV VRH!

V zverženem sklopu izrazitejših vrhov, kakor so Ostri vrh, Valec ali Boč, Kolarjev, Jarčev in Dojzlov vrh, je za Maribor in njegovo okolico Žavcarjev vrh najbolj postavljen v ospredje in pročelje vzhodnega Kozjaka, je najbolj viden in značilen po svojem piramidastem, širokoploščatem gozdnem obrusu.

Dr. Fr. Mišič

Množični izlet Prijateljev prirode iz Maribora bo na Žavcarjev vrh, ki leži na obmejnem

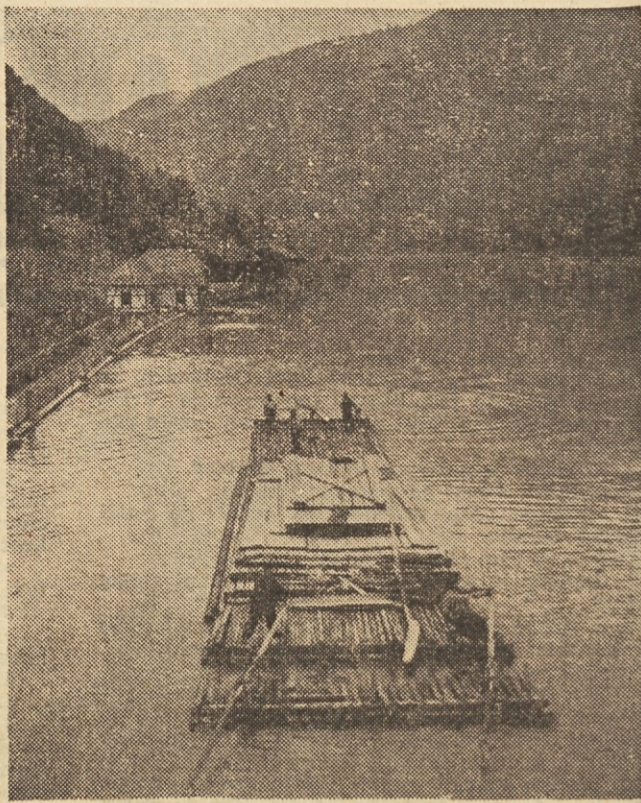
bo proslava s kratkim sporedom. Izlet bodo izkoristili tudi za to, da si bodo ogledali znamenitosti iz časov partizanstva. Torej na veselo srečanje na Mežaklji!

Mariborčani pripravljajo že drugi izlet

Iniciativni odbor DPP pri OSS Maribor je potem, ko je razpravjal o izletu na Žavcarjev vrh, sklenil organizirati za dan vsaj 22. julija večji izlet k 'Trem žabljem', kjer je padel Pohorski bataljon. Tudi ta izlet bo združen s proslavo in čeprav bo pot daljša, pričakujejo veliko udeležbo prijateljev prirode.

Na Turjak in Rašico

Iniciativni odbor DPD občine Ljubljana Center bo priredil 27. maja kar dva izleta: za kolezarje na Turjak, za pešce pa na Rašico. Če bo dovolj prijaviteljev, bodo za izlet na Turjak organizirali tudi kamione. Pri kulturno zabavnem programu bodo sodelovale tudi kulturno umetniške skupine delavskih prosvetnih društev Svoboda in sindikalnih podružnic.

Splavarji na Dravi

VARČUJMO ZA DOPUST!

Svojtas je že Centralni svet sindikatov predlagal, da bi vpletli »turistično štednjoc« za člane delovnih kolektivov. Putnik na primer je nekaj podobnega že vpletal. Vrednost vloge je, ko gre vlagatelj na dopust, desetino večja. To ugodnost uporabijo le, če gre na dopust v neko turistično gostišče. Sindikati pa so se zavzemali za to, da bi bila pomoč skupnosti izdatnejša. Ne-

kaj denarja v ta namen naj bi prispevali tudi zavodi za socialno zavarovanje iz skladov za preventivo, saj bi bilo nedvomno manj obolenj, če bi ljudje vsako leto dopust smotrno izkoristili.

V Avstriji, na primer, imajo »turistično štednjoc«. Društvo prijateljev prirode izda znamkice za na primer 5 šilingov, njegov član pa plača za tako znamkico le, na primer, 2 ali 3 šilinge, kar je odvisno od tega, kolikšen del vrednosti plača sindikat in kolikšnega podjetje. Seveda je to v različnih podjetjih in različnih sindikatih različno. Ideja je pa vsekakor dobra in morda ne bi bilo napačno, če bi se tudi pri nas na podoben način lotili »turistične štednje«, saj izdaja tako sindikati kot podjetja za dopust vsako leto kar precej denarja.

Zdaj smo brali v časopisih, da je Turistična zveza predlagala

Zveznemu izvršnemu svetu, naj bi prihodnje leto uvedli neke vrste varčevanje za dopust. Cene penzionom v turističnih krajih so namreč že tako visoke, da si navaden državljan z družino dopusta kje na morju ne more privoščiti. Če bi moral plačati po tisoč dinarjev na osebo na dan, je to že toliko denarja, da še tisti, ki je sam, ne sme pomisliti na kaj takega, kaj šele štiri z družino. Vsak si pa želi, da prebije dopust z družino.

V tem predlogu pravijo, da bi vsak, ki bi hranil denar v banki za dopust, dobil izplačano dvojno vrednost — najbrž v turističnih bonih, največ pa 4000 dinarjev na družinskega člana. Računajo, da bi to zneslo prvo leto štiri milijarde dinarjev v vsej državi. Drugi pa pravijo, da je vsota štirih tisočakov na člana preniška in da bi morali postaviti 800 milijard, kar je mnogo, kolikor vsak lahko dobil še pomoči od skupnosti za dopust.

Seveda so to vprašanja, ki bi jih bilo treba rešiti z družbenim planom za naslednje leto, kajti štiri ali osem milijard dinarjev, kolikor bi bila skupna vsota za dopust članov delovnih kolektivov, je le precejšen denar. Menimo pa, da se je tega treba resno lotiti, sicer bo takih, ki bi šli zares na dopust, vedno manj. Vsekakor je treba podprati tudi predlog Turistične zveze, da bi to bono, ali kar bi se izdalo, lahko uporabili tudi ob državnih praznikih (Prvi maj, Dan republike, Novo leto).

Petdnevna letovarnja v Savudriji

Savudrija je prijetno letovišče, oddaljeno 20 km od Portoroža. Tisti, ki se odločijo za letovanje v Savudriji, imajo dovolj možnosti za kopanje na plaži, obkrožen z zelenim borovim gozdičkom. Poleg tega pa imajo obiskovalci izredne možnosti za vodne športe vključno s sport ribolov. V Savudriji so lepi izleti v Poreč, znano letovišče v Istri, kjer je tudi mnogo zgodovinskih spomenikov.

Iz Ljubljane vozi redno avtobus, prav tako tudi pri povratku. Cena za pet dni je 4400 dinarjev. V ta znesek so vračunane vse usluge, kakor prevoz, prenočišče in prehrana. Huda je, morda se bo pa le kdo opogumil. Sicer pa niti ni tako drago, če računate kakšne cene so drugod po hotelih.

Med prvimi pticami seltokami se vrnejo k nam pribe. Cez krila meri riba tričetrt metra. Po hrbtu je kovinsko-zelena z rdečkastim leskom. Živi po močvirjih

Magnolija je južno drevo, ki se je tudi pri nas udomačilo. Goje jo v parkih zavoljo sila lepih, velikih rožnatih cvetov in cvete prav v maju. Mestnim ljudem, ki ne najdejo poti v naravo, naznanja pomlad

Glejte, kaj so si izmislili! Pečat seveda. — Ga boš tudi ti pritisnil na razglednico?

CELJANI IN TRBOVELJČANI, NA MRZLICO!

Ni bilo nobenih pomislekov pri iniciativnem odboru Prijateljev prirode v Trbovljah in ne v Celju, da ne bi organizirali skupen množičen izlet na 1119 m visoko goro Mrzlico v počastitev rojstnega dne tovariša Tita. Pripravili so se oboji, sestali so se tudi na skupni seji v Celju in že vabita lepak in radio vse delovne ljudi iz radarskih Trbovelj in industrijskega Celja ter drugih bližnjih krajev na prvi izlet Prijateljev prirode. Taborniki bodo odšli že dan poprej, to je v soboto 26. maja, drugi pa v nedeljo zjutraj. Celjski kolezarji imajo skupen odhod, gabski »Partizančiči« se bodo peljali z avtomobili, drugi z vlakom, vsi pa bodo na vrhu najpozneje ob desetih, ko bo na Mrzlici kratka slovesnost. Za dobro voljo bodo skrbeli rudarska godba, celjski tamburaši, pevci in celo igralci Celjskega gledališča, ki nam bodo uprizorili enodejanko.

Seveda se bomo tudi na Mrzlici seznanili s partizanskimi borbami na tem področju, saj se bodo izleta udeležili tudi tovariši borci, ki dobro poznajo to borbeno področje iz velikih časov osvobodilne vojne.

V poletni vročini na strme vrhe...

Vprašanja in odgovori

V. F. Ptuj: K doseđani zemlji ste dokupili še 32 arov njive in travnika in boste imeli skupaj 55 arov zemlje, ki ni vsa obdelovalna. Pred avgustom pa od dokupljenega zemljišča ne boste imeli nobenih dohodkov. Zato bi radi vedeli, kako dolgo boste lahko prejeli otroške doklade v doseđanjem znesku? — Odgovor: Na višino otroškega dodatka ne vpliva doseženi dohodek, temveč dejstvo, da se je zemljišče povečalo tako, da bo tudi večja davčna osnova in s tem dohodnina. Dokup zemljišča bo pri določitvi zneska otroškega dodatka vplival že od prvega dne meseca, ki je sledil mesecu, v katerem ste dokupili zemljišče. Če niste spremembe v posesti javili pristojnemu zavodu za socialno zavarovanje in ste prejeli dotatek že naprej v isti višini, boste verjetno morali vrniti, kolikor ste prejeli več, kot bi mogli glede na povečan obseg zemljiške posesti.

K. F. Moškanec: Pri sebi imate vnukinjo v popolni oskrbi. Njeni starši stalno živijo v inozemstvu. Zavod za socialno zavarovanje je ustavil izplačevanje otroškega dodatka, ker otrokovi starši še živijo. Vi menite, da ta odločitev ni pravilna, ker preživljate otroka in ga starši ne morejo podpirati. — Odgovor: Odločitev je pravilna in v skladu s 14. čl. uredbe o otroških dodatkih. Sami pravite, da je v tujini otrokov oče zaposlen. Ima torej dohodek in je dolžan skrbeti za svojega otroka. Ni točna vaša trditev, da ne more podpirati svojega otroka. Vse možnosti ima, da pošilja za otrokovo redno vzdrževanje potrebna sredstva. Nekoliko čudno je mnenje, da naj naša skupnost skrbi za otroka, za katerega starši nočejo, čeprav so dolžni zanj skrbeti in imajo tudi možnosti, da zanj skrbijo. Vaše stališče je pravzaprav potuha tistim redkim staršem, ki svetlodohodno prepustijo skrb za otroka drugim. Odločba Zavoda za socialno zavarovanje ni torej pravilna samo s pravne vidika, temveč tudi z moralnega. Le zahtevajte od otrokovih staršev, da bodo redno pošiljali potrebno vzdrževalno, za kar imajo vse možnosti preko ustreznih denarnih zavodov.

S. F. Kamnik: Podedovano posestvo je bilo na dedičevo ime vknjiženo šele aprila letos. Dedič na posestvu ne stanuje in tudi nima nobenih dohodkov od njega. Uživa ga dedičev soprodnik, kateremu bo posestvo tudi podaril z darilno pogodbo. Kako bodo te spremembe vplivale na pravico do otroškega dodatka. — Odgovor: Na pravico do otroškega dodatka vpliva pravnoomčno prisojilo podedovanega posestva po končani zapuščinski razpravi. Nič ne omenjate, kaj je povzročilo toliko zakasnitve vknjižbe lastniške pravice, zato je težko presoditi, ali bi bila

lahko upoštevana ta zakasnitev. Iz pisma bi se dalo sklepati na to, da je dedič podedovano posestvo prepustil soprodniku v zakup. Toda kljub temu bo neogibno odločujoča okolnost, da je postal lastnik posestva in se je torej njegovo gnotno stanje s pristojnim bistveno spremenilo, vsaj pravno, in to je dovolj. Ne bi vplivalo, če bi se na zapuščinski razpravi odpovedal dedičini. Tega ni storil zato bo upoštevan dan pravnoomčno prisojilo. Pravico do dodatka si bo ponovno pridobil po šestih mesecih od dneva, ko bo darilna pogodba vpisana v zemljiško knjigo.

K. J. Zreče: Zavod za socialno zavarovanje vas je pisмено pozval, da vrnete otroške dodatke, ki ste jih neupravičeno prejeli. S pozivom se ne strinjate, ker niste v zakrivilu poprejšnje nepravilne odločbe zavoda za socialno zavarovanje oziroma ker ste upravičeno prejeli otroški dodatek, saj vi nimate nobenega premoženja, temveč samo vaša žena. — Odgovor: Pravilno je vaše stališče, da naj preveč izplačane otroške dodatke povrne tisti, ki je napaka zakrivil. Če menite, da vi niste krivi, potem se pustite tožiti. Sodišče bo preskalo, kdo je kriv in glede na to odloči. Prav gotovo bo sodišče vas oprostilo, če boste dokazali, da ste v obveznih prijavah pravilno prijavili — ženino premoženje. Zmotno je vaše mnenje, da ženino premoženje pri odmeri dodatka ni upoštevano. Višina otroškega dodatka se določi po skupni temeljni dohodnini od kmetijstva in skupnem znesku drugih dohodkov družine, od katerih se plača davek. Ko gre za presojo, ali ste upravičeni do otroškega dodatka, strogo ločite ženino posestvo od svojih dohodkov. Dvomimo, če tako strogo ločite, kadar ste kot mož svoje žene deležni — pridelkov z ženinega posestva. Ali jih nimate za svoje in za družinske? Če ste v svojih prijavah, ki ste jih morali predložiti zavodu za socialno zavarovanje zaradi priznanja otroških dodatkov, tudi zastopali tako mnenje in zamolčali ženino premoženje, potem pa boste seveda morali povrniti preveč prejete dodatke in če bi se pustili tožiti, bi vas morale sodišče obsoditi na povračilo. Torej sami pošteno presodite in odločite. Če ste v redu prijavili vse dohodke svoje družine, tudi »ženino« posestvo, potem se mirno pustite tožiti, ker je očitno, da je za priznanje krivo površno poslovanje zavoda. Če pa niste vsega prijavili in zamolčali »ženino« premoženje, potem je seveda zavodova odločba pravilna in vi boste morali vrniti, kar ste nezakonito prejeli po svoji krivdi.

P. M. Jesenice: Ob sprejemu v podjetje vam je bila priznana plača 8500 din, medtem ko je imela službenka, ki je bila pred vami zaposlena na istem mestu 9500 dinarjev plače. Po dobrih dveh mesecih ste se na poti v službo ponesrečili. Po več tednov trajajočem zdravljenju ste nastopili službo, toda ne več na prejšnje, temveč na drugo

mesto. Imate pa isto plačo kot prej. Menite pa, da ste oškodovani, ker bi morali prejemanj toliko kot je prejemale službenka pred vami, če bi ostali na mestu, kjer ste delali pred nezgodo. — Odgovor: Pravico do plače in plačevanje ureja tarifni pravilnik in samo v njem lahko dobite odgovor na vprašanje, ki ga sporočate. Pogledite v ta pravilnik in takoj boste lahko ugotovili, ali so vam določili tarifno postavko v višini kot jo določa tarifni pravilnik ali ste s prestavitvijo na drugo delovno mesto res oškodovani. Vsekakor pa je nepravilno, da upravni odbor tako dolgo odlašajo z odločitvijo. Ali se člani ne zavedajo, da so po 52. čl. uredbe o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij o pritožbi dolžni odločiti v osmih dneh od prejema pritožbe, ali se tovariši direktor ne zaveda, da je dolžan skrbeti za izvrševanje predpisov? Če je bila tarifna postavka pravilno določena, tako kot določa tarifni pravilnik, potem ni razloga za odlašanje z odločitvijo o pritožbi. Pišete, da je službenka na vašem mestu imela pred vami 9500 din plače. S tem sicer ni rečeno, da jo morate vi imeti v istem znesku, če tarifni pravilnik dovoljuje nižjo tarifno postavko. Toda če je za delovno mesto, kjer ste bili pred nesrečo, določena tarifna postavka 9500 din, potem bi bilo nezakonito ravnanje, če so ne glede na tarifni pravilnik določili povsem drugo postavko. To omenjamo, da boste spoznali, kako lahko samo na podlagi določb tarifnega pravilnika sami presodite, ali je bilo ravnanje pravilno ali nezakonito. Nezakonitost je namreč podana tudi, če se določa tarifna postavka drugače, kot to določa tarifni pravilnik. Tudi kršitev tega pravilnika je nezakonitost.

B. M. Kamnik: Upraviteljica menze se je sporazumela z neko ženo, da bo pomagala pri raznih delih v kuhinji, za kar bo imela z možem v menzi brezplačno hrano. Uprava je namreč odklonila zaposlitev. Sedaj pa je ta žena dobila račun za prehrano dveh oseb za ves čas, ko je v menzi pomagala. — Odgovor: Primer, ki ga opisujete, dovoljuje domnevo, da v tej menzi ni prav posebnega reda. Prav tako pa kaže, da je upraviteljica menze precej samovoljna. Če je vodstvo zavrnilo sprejem žene v delovno razmerje, potem upraviteljica ni imela nobenega pooblastila, zaposliti na kakršnem koli način kakršnokoli osebo. Dogovor med njo in ženo, ki je pomagala ni obveza za vodstvo menze, in potencialno ni moglo drugega kot poslati račun, ko je ugotovilo, da se hranita v menzi žena in njen mož. Moralo pa bi seveda istočasno poklicati na odgovor upraviteljico za tako nedisciplinirano in svojevolično ravnanje. Žena, ki je pomagala v kuhinji, je torej dolžna poravnati račun za ves čas, ko se je z možem hranila v menzi. Prav tako pa je upravičena zahtevati ustrežno plačilo za delo, ki ga je opravila v kuhinji.

Sindikalna podružnica Tovarne klobukov Skofja Loka: Pravila podjetja določajo odpovedne roke po trajanju zaposlitve. Pri uporabi teh določb je prišlo do različnega mnenja o tem, katera zaposelitev se šteje v delovno dobo, po kateri se ravnava odpovedni rok. — Odgovor: Različna tolmačenja povzročajo pomanjkljiva ureditev v pravilih. Po čl. 15. uredbe o ustanavljanju in prenehanju delovnega razmerja, ki še vedno velja, se pri določanju odpovednega roka upošteva samo nepretrajana zaposlitev pri istem podjetju, torej ne vsa delovna doba. Ker vaša pravila o tem nimajo nobene določbe, se mora uporabljati omejen predpis in torej ravnati prav tisti, ki menijo, da se mora upoštevati vsa delovna doba ne glede na to, kje je bil kdo zaposlen.

Sindikalna podružnica Tovarne klobukov Skofja Loka: Uslužbenec podjetja je s 1. majem odpovedal službo, ker se bo zaposlil v drugem podjetju. Nastalo je vprašanje, ali ima ta uslužbenec pravico izkoristiti dopust med odpovednim rokom ali pa ga bo lahko izkoristil v drugem podjetju? — Odgovor: O tem smo že tolikokrat pisali, da se čudimo, kako se sploh more še pojaviti tako vprašanje. Vsako podjetje mora imeti svoj razpored dopustov. V njem mora biti določeno trajanje dopustov posameznikom in čas, kdaj ga nastopijo. Tak razpored zahteva organizacijski del v podjetju. Če je po tem razporedu uslužbenec določen, da nastopi dopust v maju, potem ga bo lahko z uspehom zahteval. Sicer pa odpoved ni razlog za to, da sedaj nekdo uveljavi še vse morebitne pravice iz delovnega razmerja v določenem podjetju. Če zanj v tem mesecu dopust ni predviden, ga samo zaradi tega, ker je odpovedal, ne more zahtevati. Je popolnoma prepuščen direktorju, da po svoji lastni presoji dovolj takemu uslužbencu med odpovednim rokom izkoristiti dopust. Povsem drugače je, če odpove podjetje. V takem primeru pa podjetje mora dati odpovedanemu delavcu ali uslužbencu v odpovednem roku ali dopust ali pa mu mora izplačati odškodnino v znesku ki bi ga prejel za štirinajstidnevni dopust. Ta obveznost pa je predpisana zato, ker odpoved prekine delovno razmerje, pa čeprav nastopi delavec službo v novem podjetju takoj naslednji dan. V vašem primeru bo torej moral uslužbenec v novem podjetju izpolniti najprej enajst mesecev neprekinjene zaposlitve, šele potem si bo spet pridobil pravico do dopusta. Seveda podjetje mu lahko dopust prizna tudi prej. Toda pravico do njega pa si pridobi šele po 11 mesecih neprekinjene zaposlitve, kar pomeni, da dopust lahko iztoži šele po tem čakalnem roku. S tem ko je odpovedal v vašem podjetju delovno razmerje bo namreč z iztekom odpovednega roka nastopila pravna prekinitev delovnega razmerja z vsemi posledicami take prekinitve in med takimi je tudi izguba pravice do dopusta.

PREM OBISKOM MOSKOVskega HUDOŽESTVENEGA AKADEMSKEGA TEATRA V LJUBLJANI

Dajajmo delovnim ljudem KAR JE NAJBOLJŠE

Obisk Moskovskega hudožestvenega akademškega teatra (MHAT) v Ljubljani soupada s pripravami slovenske Drame, da na svetovnem gledališkem festivalu v Parizu zastopa jugoslovansko gledališko umetnost s Cankarjevimi Hlapci. Prav zaradi teh priprav bo gostovanje sovjetskih umetnikov še posebno zanimivo.

Ce primerjamo začetne poti obeh gledališč, potem najdemo v njih kaj malo skupnega. Hudožestveno gledališče je nastalo kot rezultat zavestnih hotenj. Ustanovila sta ga Konstantin Sergejevič Stanislavski in Vladimir Ivanovič Nemirovič — Dančenko. Na prvem sestanku, ki je trajal od dveh popoldne pa do osmih zjutraj, torej polnih 18 ur, sta se ustanovitelja natančno pogovorila o svojih umetniških hotenjih. Stanislavski, nemiren gledališki duh, velik ljubitelj gledališke umetnosti, ki je pred tem nastopal kot amaterski igralec in režiser, a ni bil s svojimi uspehi zadovoljen, kakor ni bil zadovoljen s potjo ruskega gledališča, polnega teatralnosti, voltega deklaratorstva, zvezdnitva in brezcilnega repertoarja, je hotel, da bi dvignil gledališko umetnost na višjo raven, hotel je, da bi bilo gledališče dostopno vsem ljudem. Ustanovitelji MHAT so želeli organizirati posebno prodajo vstopnic za tovarniške delavce. S tem pa se seveda niso strinjali cesarski uradniki, kajti za »narod« je bil odobren samo omejen program in delavci niso smeli na usako predstavo tega gledališča. Hudožestveniki so začeli štu-

Glavni tvorec društveno-politične smeri v MHAT je bil Maksim Gorki. Živel je v globoki provinci, spominjal se je svojih svetlih vtisov s predstav novega gledališča in pisal za hudožestveni teater.

Malomeščani so bili njegov prvi gledališki komad, igran v Moskovskem hudožestvenem teatru. Na generalko so prišli vsi ministri, najvišji predstavniki cenzure in policije. Na trpu pred gledališčem so bili žandarji na konjih. V gledališču so reditelje zamenjali mestni stražniki, preoblečeni v frake. Pravi gledališko-umetniški uspeh so dosegli hudožestveniki šele z dramo »Na dan«.

Vendar pa Stanislavski ni bil zadovoljen. Niso ga upijanjale laskave ocene kritikov na gostovanju v Berlinu, kjer jim o tem gledališču ni bilo nič znanega. Stanislavski je bil nemiren, tvoren duh, iskal je, razmišljal, poizkušal, dokler ni izdelal in utrdil svoj Sistem (teorijo igre). Zelel je od igralcev, da ne bi »igrali«, marveč podoživljali svojo vlogo. Zunanjo navidezno resničnost igranja je hotel nadomestiti s podoživljeno, z občutjem resničnosti. Dolgo si je Stanislavski prizadeval, da je izdelal in izpopolnil ta sistem, da je po njem vzgajal bodoče igralce in ki si je pridobil v svetu vnete zagovornike kakor tudi nasprotnike.

Iz teh skopih podatkov lahko razberemo, da je bilo v snovanju Moskovskega hudožestvenega teatra malo slučajnosti, da ga je vseskozi prevzemalo trdno, za-

ku je bilo zaradi stroge cenzure in nemških vplivov v svojih programskih stremljenjih zasidrano v solidnih meščanskih vodah, iz katerih se ni izplavalo tudi v letih po prvi svetovni vojni. Tako so na primer Cankarjeve Hlapce (1910) uprizorili šele 1919. leta, ki pa takrat niso vzbudili — kar je glede na program tega gledališča povsem razumljivo — posebnega zanimanja. Šele šesta uprizoritev leta 1948 je prikazala delo, ki mu je ob izidu cenzura črtala 62 mest, v pravi luči; doživelo je nenadejano pohvalo kritike in občinstva. Uspela uprizoritev revolucionarnega dela domačega dramatika je doživela priznanje tudi v Novem Sadu; s Hlapci bo Drama zastopala našo dramatikino na festivalu.

Danes si ne moremo niti predstavljati, kakšno raven bi doseglo naše gledališče, če bi lahko zastavilo svoje prve korake na tako trdna tla kot Moskovski hudožestveni teater. Žal Slovenci in Jugoslovani nimamo tako velikih dramatikov, ki bi tvorno ustvarjali za naša gledališča, menimo pa, da nismo daleč od resnice, če trdimo, da bi moral biti repertoar naše drame trdno naslonjen na našega največjega dramatika Ivana Cankarja, na najtehtnejšo, najnaprednejšo dela svetovne dramatikke. Če površno preletimo umetniške dosežke naše drame po osvoboditvi, potem lahko ugotovimo, da so najbolj uspela dela, zgrajena na trdnih osnovah, ki izpovedujejo globoko človečnost, dela, v katerih so igralci lahko dobili tesen stik z življenjem; bledeli pa so skoraj vsi eksperimentatorski poskusi, iskanja novih poti za vsako ceno. Daleč smo od tega, da bi se navduševali za zapiranje v ozki krog, menimo le, da lahko več teh poizkusov opravljajo druga gledališča.

Tudi naše igralske družine so dosegle največje uspehe s kvalitetnimi deli, čeprav so sprva dvomile, da jih bodo lahko uspelo uprizoriti. Skoraj povsod pa so lažja, burkasta dela pomenila občuten padec, čeprav so doživela zaradi svoje ohlapne, burkaste vsebine trenutno odobravanje zaostalejšega občinstva. V tej sezoni čutimo posebno močan priliv teh burk v programe igralskih družin. Naj v ponazoritev navedemo samo nekaj naslovov teh plehkkih del: Revček Andrejček, Micka, premisli se, Utopljenež, Zakonci stavkajo, Preužitkar na kmetih, Stari grehi, Davek na samce, Lesena peč, Pričarani ženini, Moja teta — tvoja teta, Sramežljivi ženini, Blaznica v prvem nadstropju, Poslednji mož itd.

Takšna dela samo odvrtačo igralske družine od njihove prave poti, z njimi dosegajo le trenutne navidezne uspehe, ki pa pokažejo svoje kvarne posledice še po daljšem razdobju. Če za temi burkastimi igrami uprizorimo tehtno delo, potem lahko opazimo, da ga gledalci zelo hladno sprejmejo, da imamo slabši obisk, skratka — pomeni korak nazaj. Kompromis med tehtnimi in plehkimi deli pomeni zastoj. Kdor pa

noče zaostajati, mora napredovati, mora stremeti k težjemu, kulturnejšemu. Umetniško pomembna dela so bila vedno prežeta z globoko, tehtno vsebino, plehka, artistično spretno pisana dela, zanimiva zgolj po svoji nenavadnosti, pa so zmerom doživljala le trenutne uspehe. Zablestela so in naglo upasnila.

Znano je, da uspehi ne rastejo čez noč, da so vedno rezultat postrtovalnosti, težkega dela, volje in jasnih zamisli. Moskovski hudožestveni teater nam je najljepši vzgled za to. Le z veliko ljubeznijo, prizadevnostjo, voljo, nepotvorjenim odnosom do življenja, skromnostjo in jasnim hotenjem so umetniki lahko dosegli tako zavidljive uspehe. Ob njihovem gostovanju se lahko marsikaj naučimo. Prepričani smo, da bodo naša gledališča lahko povzela iz gostovanja marsikak dragocen nauk za uresničitev svojih umetniških stremljenj.

Niko Pirnat: Mati z otrokom

IZKUŠNJE SREDNJE GRADBENE ŠOLE V LJUBLJANI

ŠOLSKE SKUPNOSTI

Naloge organizacije Ljudske mladine v naši družbi so vedno večje in odgovornejše. Razvoj samoupravljanja v gospodarstvu, prosveti, šolstvu daje upravljalcem vedno večje pravice. Z nekaj mesecev je v šolstvu uvedeno samoupravljanje. V šolskih odborih so poleg profesorjev, predstavnikov družbenih organizacij, društev in ustanov tudi mladinci, ki jih izvoli na konferenci šolske skupnosti šolska mladina. S tem pa se ni bilo doseženo demokratično sodelovanje vseh dijakov pri reševanju različnih šolskih problemov. Zato je naša oblast izdala v »Splošnem zakonu o vodstvu šol« v 25. členu tudi določilo, ki daje dijakom vse pravice pri upravljanju šol in jim obenem nalaga tudi vse dolžnosti, ki nastopajo v zvezi s pravicami.

Na marsikateri višji gimnaziji ali strokovni šoli se je mladina le težko pripravila, da bi sklicala konferenco šolske skupnosti. Nekeje so se bali, da bi prišlo na konferenci šolske skupnosti do nesporazumov med dijaki in profesorji in da bi dijaki nepravilno ter neupravičeno kritizirali delo profesorjev. Druge so se bali podati bilanco celotnega vzgojno-političnega dela, ki se ni odvijalo v pravilni smeri. V primerih, kjer nekateri dijaki nerodno in ne-taktno izražajo svojo kritiko, kar rodi neljube posledice v odnosih med profesorji in dijaki, morajo posamezni profesorji ali celotni profesorski zbor pedagoško pravilno reagirati na kritiko. Da bi do takšnih neljubih odnosov ne prišlo, je dolžnost mladine, da konferenco šolske skupnosti skupaj z upravo šole in profesorskim zborom pravilno pripravi, da se bo delo konference razvijalo v konstruktivni smeri.

Na Srednji gradbeni šoli so pripravili konferenco šolske skupnosti tako, da so najprej vsi razredniki dijakom pojasnili »Zakon o upravljanju šolstva«, posebno pa še vprašanje šolske skupnosti. Prav tako je tudi mladinska organizacija pravilno pojasnjevala dijakom, kako je treba razpravljati na konferenci, prikazala je dijakom vse nujne šolske probleme, ki jih je treba na konferenci obravnavati in rešiti. Konferenci šolske skupnosti je prisostvoval celotni profesorski zbor, ki je skupno z dijaki obravnaval naslednje:

Studij. Izboljšanja učnih uspehov, praktični pouk, šolske ekskurzije, fizikalno in športno delo, kulturno delo, težave z učnimi pripomočki in knjigami, nadalje podaljšanje šolskega pouka od 4 na 5 let.

Prav tako so na sestanku predlagali dijaško kontrolo glede

discipline v razredu in izostajanja od pouka. Šolska skupnost je sklenila, da je treba na šoli ustanoviti »Svet športnikov«, ki bo usmerjal športno dejavnost dijakov in pripravljati program za izvedbo športnih dni. Dijaki so prosili, da bi pri uporabni geodiziji uvedli praktične vaje. Prav tako so dijaki in profesorji prosili, da bi spremenili in dopolnili učni program za odsek industrije gradbenega materiala itd.

Nekaj teh sklepov je šolska uprava skupaj s profesorskim zborom že uresničila, šolski odbor pa je sklical delovno konferenco gradbene operative, profesorskega zbora in inšpektorjev, ki je obravnavala petletno šolanje.

Konferenca šolske skupnosti na Srednji gradbeni šoli je uspela, diskusija je bila živahna in na dostojni višini, ker je bila konferenca skrbno pripravljena.

V. M.

OBISK PRI BRŠLJINSKIH SVOBODARJIH

Ne klonite ob težavah

Švobodarji v Bršljinu pri Novem mestu z veliko prizadevnostjo zmagujejo začetne težave. Društvo razširja svojo dejavnost in vključuje v sekcije nove člane, predvsem mladino.

Knjižnica je nameščena v lepi sobi zadržnega doma. V omari je zloženih okrog 500 slovenskih in 150 srbohrvatskih knjig. V lanskem letu si je 99 rednih bralcev izposodilo 1230 slovenskih in 50 srbohrvatskih knjig. Res te številke niso visoke, toda v Bršljinu pravi, da bo z rastjo knjižnice raslo tudi število izposojevalcev. Žal nimajo na razpolago dovolj

denarja, da bi lahko občutno povečali svojo knjižno zalogo. Lani so nabavili približno 150 novih knjig. Upajo, da jih bodo v letošnjem letu lahko kupili še več. Poleg knjižnice imajo skromno čitalnico, ki je obenem tudi šahovska soba.

Precej razgiban je tamburaški orkester, ki redno vadi. Najpečje težave mu pozročajo pomanjkanje glasbil. Kadar odide mlad tamburaš k vojakom, nastane v orkestru przel. Znova morajo učiti novince, da izpopolnijo svoj orkester. Če pa bi imeli več glasbil... Da, da... Če?

Režiser Dominik Brataž je z mladinci pripravil komedijo »Za stanovanje gre«. Pravijo, da je igra zelo uspešna. Burka »Kam iz zadreg« pa ni kdo ve kaj primerna in ne dela posebne časti delavskega prosvetnemu društvu Švoboda. Društvo je v tej sezoni priredilo 5 predavanj; najpomembnejše je bilo predavanje o »Notranji in zunanji politiki«. Za zabavo mladine je preskrbelo s plesnimi vajami, ki so zelo dobro obiskane.

Posebno pohvalo pa zasluži društvo, predvsem pa pevski zbor, ki pogosto nastopa skupno s pevskim zborom SKUD »Dušan Jeršek« iz Novega mesta. Za večer pred prvim majem pripravljajo skupen koncert, na katerem bo poleg omenjenih zborov nastopil še pevski zbor iz Smihela. Tako bo na tej veličastni proslavi nastopilo 145 pevcev. Prepričani smo, da bodo to lepo zamisel tudi izvedli.

H koncu naj povemo še to, da mora plačevati društvo na leto 150.000 dinarjev namemine za doli prostora, ki služijo prosvetnemu delu v brezplačno uporabo društvom in odpisali dolge, ki hromijo normalno prosvetno delo. V Bršljinu pravi, da bi denar za najemnjino pomagala društvu iz denarnih težav in da bi potem lahko še bolj razgibali svojo dejavnost. Toda kljub tem težavam Švoboda napreduje; predsednik Udovč je požrtvovalen organizator; pevopodja Ernest Jazbec, podja tamburaškega zbora France Vovk, knjižničar Bojan Volk in odbor društva pa mu pri tem plemenitem delu pomagajo.

PRIPRAVLJALNI ODBOR ZA PROSLAVO 20-LETNICE STAVKE V KRANJU

razpisuje v smislu sklepa zadnje seje Odbora

nagradni natečaj

za izdelavo osnutka za značko, letak in ovitek Zbornika dokumentarnega gradiva o stavki

Osnovni motiv, ki naj preveva vse tri osnutke, naj bo boj delovnega ljudstva za oblast, njegova zmaga in njegov boj za socialistično družbo. Vsi trije osnutki ne smejo biti istovetni. — Pripravljalni odbor si pridržuje pravico, da odkupi posamezne osnutke od različnih avtorjev.

Nagrade:

- 1. nagrada 50.000 dinarjev
- 2. nagrada 30.000 dinarjev
- 3. nagrada 20.000 dinarjev

Osnutke s šifro je treba poslati pripravljalnemu odboru za proslavo 20-letnice tekstilne stavke pri Okrajnem odboru SZDL v Kranju najpozneje do 15. junija letos.

V zaprti kuverti naj vsak avtor navede točen naslov.

Pripravljalni odbor

dirati napreden, za tiste čase zelo revolucionaren program, ki je bil v pravem nasprotju s programom tedanjega državnega gledališča. Gledališko skupno hudožestvenikov je tisk v začetku njihovih stremljenj orisal kot dilemante v najslabšem pomenu besede. Značilno je, da so za prvo premiero pripravljali A. K. Tolstojca Carja Fjodora Ivanoviča, delo, ki ga je cenzura že trideset let zabranjevala.

Stirinajstega oktobra 1898. leta se je dvignila zavesa in Car Fjodor Ivanovič je doživel uspeh. Se bolj navdušeno pa je bilo občinstvo nad uprizoritvijo Utve A. P. Čehova; njeno podobo so kot simbol uvezli na zaveso.

vestno hotenje, ki je temu gledališču zaradi velikih umetniških kvalitet prineslo zasluženo svetovno slavo.

Naše Deželno gledališče, kate-rega naslednica je Drama, pa je nastalo v povsem drugih pogojih, brez določnega umetniškega in programskega zasnuteka. V začet-

Ali so upravičeni?

Zvezni izvršni svet je leta 1953 s posebnim navodilom uredil pravico izvajalcev glasbenih del, da prejamejo honorar za reproduciranje njihovih posnetih izvedb. V tem navodilu je med drugim določeno, da se ta honorar za »reproduciranje posnetih izvedb« določi s prosto pogodbo med izvajalcem in tistim, ki — posnetek reproducira.

Tej določbi ni kaj oporekati. Sodobna tehnična sredstva omogočajo, da umetniki-izvajalci (n. pr. glasbeniki) posredujejo umetniška dela mnogo širšemu krogu ljudi. S tem je seveda njihova odgovornost za posredovanje umetniških vrednot porasla. Hkrati pa so jim ustvarjeni mnogo boljši pogoji za to njihovo družbeno koristno in potrebno udejstvovanje, ki postaja v socialistični družbeni ureditvi vedno bolj spoštovano zaradi velikega pomena za rast in bogatitev človeka. Seveda je k temu potrebno še nekaj; tega pomena se morajo zavedati tudi umetniki-izvajalci, ki ne smejo dovoliti ničesar, kar bi utegnulo škodovati njihovemu ugledu, njihovemu poslanstvu v socialistični družbi.

V skladu z omenjenim navodilom so umetniki-izvajalci ustanovili »Jugoslovansko avtorsko agencijo«, ki ima svoje zastopstvo tudi za LR Slovenijo. Naloga te agencije je opravljati vse za-

deve v zvezi z zaščito pravic izvajalcev glasbenih in književnih del. Tudi to je prav in v redu.

Toda... To zastopstvo je poslalo sindikalnim podružnicam, ki imajo svoje radijske sprejemnike, dopis, s posebno okrožnico in pogodbo, v katerem jim sporoča, da morajo — plačati avtorski honorar, ker imajo radijski sprejemnik in z njim reproducirajo posnete izvedbe glasbenih izvajalcev. V dopisu je zastopstvo »pripravljeno iti na rokoc«. Pripravljeno je črtati obveznosti za nazaj, od letošnjega januarja dalje pa bi morale podružnice plačevati po 350 dinarjev. Za ključek še dobrohotno opozorilo: »Bilo bi nam žal, če bi se morali poslužiti pravne poti«.

Zares osupljiva je ta uvidevnost in velikodušnost zastopstva te avtorske agencije. Očitno prevzeti od svoje »uvidevnosti« niso bili zmožni premisliti, kakšno težjo razkrija to njihovo pismo, težjo, ki nima prav nič opraviti z umetniškim delovanjem v naši družbi in ki mora biti tuje instituciji kot je ta agencija. Za vsi lepimi besedami se skriva poskus, kako izkoristiti kulturno delovanje in vlogo naših sindikalnih podružnic za nezaslужen zaslužek. Pri tem poskusu se prav nič ne pomišljajo potvorniti in svojim zaslužkarskim namenom prilagoditi navodilo Zveznega iz-

vršnega sveta. Reproduciranje posnete izvedbe je v smislu tega navodila vsako javno izvajanje posnetka s kakšnim sredstvom za reproduciranje. Res, tudi radijski sprejemnik je lahko takšno sredstvo, toda le če reproducira posnetek. Kaj pa naše podružnice? S prispevki svojega članstva so si kupile radijske sprejemnike, da omogočijo svojim članom poslušati to, kar — reproducira Radio Ljubljana ali katerakoli druga radijska postaja. Toda taka razlaga, ki je ad hocka in dopustna, res ne dopušča — izkoriščanja v gole zaslužkarske namene, kakor jih razkrija omenjeni dopis.

Kako je mogoče drugače opredeliti zahtevo za plačilo avtorskega honorarja zgolj za — poslušanje po radijskih sprejemnikih to, kar reproducirajo radijske oddaje postaje. Sicer pa sploh ni važno za vodstvo tega zastopstva poslušanje, pravzaprav niti reproduciranje. Druga točka pogodbe ugotavlja, da je koristnik lastnik radijskega aparata in zato mora plačati — izvajalcem za njihove posnete izvedbe mesečni pavšal. Zastopstvu torej ni prav nič važna okoliščina, da naše podružnice ne reproducirajo nobenih posnetkov izvedb. Važna je ljudem v tem zastopstvu samo »uvidevnost«, da bi kulturno-prosvetna dejavnost sindikatov postala vir njihovih dohodkov ne glede na to, ali res reproducirajo posnete izvedbe, ali pa po svojih sprejemnikih posredujejo

umetniški program, ki ga ali neposredno izvaja ali reproducira radijska oddajna postaja. Res, zelo uvidevna kalkulacija. Toda sindikalne podružnice so jo spre-gledale.

Povsem razumljivo je, da so ti dopisi povzročili med našimi člani utemeljeno zgražanje nad takimi poskusi, nad takimi zavijanjji in lahko rečemo zlorabami avtorske pravice. Vprašamo pa se, kaj bodo na tako ravnanje odgovorili naši umetniki, izvajalci. Ali bodo dopustili, da bo ta njihova institucija tako blatila njihov ugled in njihovo vlogo v naši družbi? Ali morejo dopustiti, da bi ta institucija s takimi poskusi njihova umetniška prizadevanja, ki jih prav naše organizacije tako vsestransko podpirajo, zredcirala na — sebično zaslužkarstvo na račun našega članstva, na račun kulturno-prosvetne vloge sindikatov. Prepričani smo, da tega ne bodo trpeli. Pa tudi naše organizacije ne morejo trpeti take »uvidevnosti«. Ne odrekaajo pravic, ki izvajalcem pripadajo. Toda nihče ni priznal Jugoslovanski avtorski agenciji in njenemu zastopstvu za Slovenijo pravico, da nalaga podružnicam pod pretjno pravne poti obveznosti, ker »posredujejo radijski sprejemniki in da redno plačujejo članarino«. To je samovoljnost, ki ne more in nima mesta v zaščiti avtorskih pravic, ker je zgolj izraz, kako na cenen način priti do dohodkov ne glede na posledice.

Jemec: Otrok s piščalko

»Hudožestveni teater je zaradi novega programa postal sumljiv. Policiji in cenzorji so spremljali vsak njegov korak. Zabranjevali so dela tik pred uprizoritvijo, zabranjevali so tudi tiste komade, za katere so pozneje našli razloge za prepoved. V to delo se je vmešala tudi cerkev, ki se je bala, da MHAT ne uniči njenih računov.«

OB ODHODU SOVJETSKE SINDIKALNE DELEGACIJE

Krepitev prijateljskih stikov

Sekretar Centralnega sveta sovjetskih sindikatov Polina Nikolajevna Korobova je izjavila, da predstavljajo delavski sveti demokratični sistem upravljanja podjetij in da bodo sovjetski sindikati prevzeli njihovo dejavnost

Sovjetska sindikalna delegacija je po 25 dneh bivanja v Jugoslaviji odpravila v domovino. Delegacija je najprej obiskala Beograd, nato pa še mnoga mesta srednje in vzhodnih delov Slovenije, Hrvaške ter Bosni in Hercegovini. Ob koncu obiska se je delegacija vrnila v Beograd, kjer sta jo sprejela tovariš Tito in predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije Djuro Salaj.

Sovjetska sindikalna delegacija, ki jo je vodila sekretar Centralnega sveta Zveze sindikatov ZSSR tovarišica Polina Nikolajevna Korobova, je z zanimanjem proučevala probleme naše socialistične izgradnje in vloge jugoslovanskih sindikatov v pogojih delavskega upravljanja.

Sovjetski sindikalni voditelji so poudarili zlasti veliko pozornost delavskemu upravljanju in perspektivam njegovega nadaljnjega razvoja, razen tega pa so se zanimali tudi za spomenike našega osvobodilnega boja in uspehe naše socialistične graditve.

Pred odhodom iz Beograda je tovarišica Polina Korobova na diskusiji sferenci izjavila, da je splošni vtis sovjetske delegacije, da predstavljajo delavski sveti v Jugoslaviji demokratični sistem upravljanja podjetij. Dejala je, da je delegacija imela možnost proučiti delovanje delavskih svetov in njihov ustroj.

Korobova je tudi govorila o koristnosti izmenjave delegacij, s katerimi razširjamo medsebojne zveze, in se zavzela za izmenjavo publikacij ter člankov. Podprla je predlog tovariša Djura Salaja, naj bi sovjetski in jugoslovanski sindikati izmenjavali predavatelje.

Obisk delegacije sovjetskih sindikatov v naši deželi je — prav tako kot obisk naše sindikalne delegacije v Sovjetski zvezi — omogočil široko izmenjavo mnenj o problemih socialistične graditve in okrepil prijateljske stike med sindikalnimi organizacijami Sovjetske zveze in Jugoslavije.

Agrarna reforma v Boliviji... Kmetijski delavec je dobil zemljo, o kateri je sanjal vse svoje življenje

PARLAMENTARNE VOLITVE V BOLIVIJI NAPREDEK V DEŽELI NEMIROV

Te dni hode v Boliviji, republiki v Južni Ameriki, splošne volitve, s katerimi bo nad milijon volivcev izvolilo predsednika republike, 47 poslancev in 18 senatorjev.

Bolivija je bila do nedavnega znana kot izredno nemirna dežela. Od 1825. leta, ko si je pridobila neodvisnost, do leta 1934, ko je pri volitvah zmagovalo Narodno revolucionarno gibanje, je doživel 179 državnih udarov; v tem času je izmenjalo 20 predsednikov in 17 ustavnih predsednikov.

Dosedanji predsednik Victor Paz Estenssoro, voditelj Narodnega revolucionarnega gibanja, je prvi bolivijski predsednik republike, ki je ostal na oblasti toliko časa, kot predvideva ustava.

Volivna zmaga Paza Estenssora leta 1951 pa deželi še ni prinesla miru. Reakcionarne sile so si skušale s silo prisvojiti oblast in delavci so nekajkrat morali prijeti za orožje ter na barikadah braniti legalno izvoljeno vlado. Leta 1952 so delavci — nezadovoljni z oportunističnimi stališči vlade — razorožili bolivijanske stališče vlade — razorožili delavski armado. Leglo vseh reakcionarnih spletk, in ustanovili novo vojsko — delavsko milico. To je bil odločilni udarec, ki je tako močno oslabil reakcije, da posledaj ni več mogla zavirati napredka.

Vladno Narodno revolucionarno gibanje bo lahko čez nekaj dni stopilo pred volitve z uspehi, s kakršnimi se doslej še ni mogla ponasati nobena bolivijanska stranka. Pred petimi leti je bila Bolivija ena najbolj revnih in znotraj dežel sveta, čeprav skriva v svojih nekih ogromno rudnega bogastva in čeprav bi lahko na svojih plodnih ravninah pridelala dovolj hrane zase in še bi ostalo za izvoz. Tuji in redki domači kapitalisti in veleposelniki so bili lastniki vsega rudnega bogastva in vse zemlje. Bolivijci so živeli povprečno 35 let, rudarji v rudnikih svinca, cinka

in kositra pa še manj. Nad 80 odstotkov ljudi je bilo nepismenih.

Vlada Paza Estenssora je v svoj program zapisala tri glavne zahteve: 1. gospodarsko osamosvojitve; 2. izkoreninjenje revnosti; 3. vključitev indijancev v življenje dežele. Jeseni 1952. leta (kmalu po zmagovitni boju delavcev z vojsko) je vlada — ko je pretrgala vezi z desnim krilom v Narodnem revolucionarnem gibanju — sprejela stališče socialistično usmerjenega levega krila, in podpisala ukaz o nacionalizaciji rudnikov cinka. Od tedaj se je vpliv levega krila vedno bolj krepil. Vlada, ki se je okrepila z levičarsko usmerjenimi sindikalnimi voditelji, je kmalu začela izvajati tudi obširne socialne reforme, koristne delovnim ljudem, zlasti industrijskemu pa tudi kmečkemu proletariatu. Leta 1953 je začela deliti veleposelski zemljo kmečkim revščem, ki so večinoma indijanci ali meščani. Obenem pa je vlada posvetila veliko pozornost graditvi šol in prosvetnih ustanov, podpirala je razvoj domače proizvodnje nafte, bakra in kositra.

Vlada narodno revolucionarnega gibanja je uspela v nekaj letih — kljub političnemu in gospodarskemu pritisku tujine, predvsem vlad, ki so pod vplivom severnoameriških kapitalističnih družb — znatno povečati bolivijsko nacionalno proizvodnjo, dvigniti življenjsko raven delavnih ljudi in postaviti temelje demokratičnemu življenju, v katerem se močno uveljavlja delavski razred. S temi uspehi stopa Narodno revolucionarno gibanje pred volitve.

Glasilo sindikatov Slovenije, Izdaja Republiški svet sindikatov za Slovenijo, Odgovorni urednik France Bošnjak, Tisk Tiskarne »Ljudske pravice« v Ljubljani. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Cufarjeva ulica 1 — Dom sindikatov. Telefon: uredništvo in uprava 52-051, uredništvo 52-558, uprava 50-046. Poštni predal 284. Račun pri Mestni bančnici v Ljubljani 601-505 1-221. List izhaja vsak petek. Rokopisov ne vračamo. Mesečna naročnina 40 din, četrletna 120 din; posletna 240 din, celoletna 480 din; polmesečna številka 10 din.

Utrinki iz mednarodnega delavskega gibanja

»Komunist« o enotnosti delavskega gibanja

»Komunist«, organ Centralnega komiteja Komunistične partije Sovjetske zveze, je objavil članek pod naslovom: »Krepiti enotnost delavskega razreda«. V članku je rečeno, da je neenotnost med delavskimi strokovnimi strankami vzrok mnogih nesreč v sodobnem svetu. Če bo delavski razred nastopil enotno in organizirano — vojne ne bo.

»Komunistične partije«, piše »Komunist«, »snujijo prijateljstvo socialistom in vsem delavcem. Potrebno je odvračati obojezestranske obožbe in politične stične točke, da bi izdelali osnovo za sodelovanje.«

»Komunist« pripominja, da »ni treba zapirati oči pred dejstvom, da na poti vzpostavljanja enotne dejavnosti vseh odredov delavskega razreda obstajajo težave in ovire. Ena takih ovir je tudi stališče posameznih socialistodemokratskih voditeljev, ki so se pogreznili v konservatizem, stoji danes na repu dogodkov, ne žele videti novih momentov v razvoju delavskega gibanja in odločno nasprotujejo razgovorom s komunisti.«

INDIJSKI SINDIKATI SE ZAVZEMAJO ZA DELAVSKO SAMOUPRAVLJANJE

Ob vzgledu Jugoslavije

»Indian Workers«, glasilo indijskih kongresnih sindikatov, največje sindikalne organizacije v Indiji, je pred dnevi objavilo članek o delavskem upravljanju v Jugoslaviji. V članku je med drugim rečeno, da »delavski svet ni posvetovalni organ, ampak parlament delovnega kolektiva, ki ima pravico, da postavlja in odstavlja upravni odbor in njegove člane, določa plače, sprejema letni plan proizvodnje in odloča o razdelitvi dela vodilca podjetja.«

V isti številki je predsednik indijskih kongresnih sindikatov Ambekar objavil članek o svojih vtisih iz Jugoslavije, v katerem pravi, da ga je delavsko upravljanje gospodarstva v Jugoslaviji najbolj navdušilo. »Ne gre le za to, da delavec z nekom, sodeluje v upravljanju industrije,« je zapisal Ambekar. »V tej deželi delavci sami upravljajo industrijo... Indija bi morala izkoristiti te izkušnje in razviti lastno metodo sodelovanja delavcev v upravljanju industrije.«

Povečanje plač na Kitajskem

Na nacionalni konferenci za reformo plač, ki je bila aprila v Pekingu, so se predstavniki sindikatov in vlade sporazumeli o novem splošnem povečanju plač vsem delavcem in uslužbencem.

Na Kitajskem so v zadnjih letih (po zmaj revolucije) že nekajkrat povečali plače vsem delavcem in uslužbencem.

Od 1952. do 1955. leta so se realne plače industrijskih delavcev povečale za 57,7 odstotka, od 1952. do 1955. leta pa za 15,7 odstotka.

Na konferenci za reformo plač so ugotovili, da sedanje plače niso več v sorazmerju s proizvodnjo dela, ki se je lani močno dvignila.

Pod njimi so stekali ranjenci in prosili vode. Z nosil, ki so bila razvrščena ob zidu, je kapljala kri. Prinesli so nekega majorja. Njegov obraz ni bil podoben človeškemu: kroglja ga je zadela v lice, mu odtrgala ušnice in izbila zobe. Ni mogel spregovoriti niti besedice, toda mahajoč z rdečo zastavo je spodbujal tiste, ki so počivali, naj ga zamenjujejo v boju.

Versajci pa so medtem nadaljevali z ropanjem in pokolom.

Naslednjega dne so komunarji izpraznili Magistrat. Nekako okrog desete ure, ko je bil umik končan, se je z glavnega stolpa pokazal ogenj; čez eno

Stavka pristaniških delavcev v New Yorku

Ob odstopu Harryja Pollita

Izvršni odbor Komunistične partije Velike Britanije je sprejel ostavko generalnega sekretarja Harryja Pollita in za njegovega naslednika izvolil Johna Gollana, dosedanjega sekretarja Centralnega komiteja.

O tej vesti, ki so jo v začetku minulega tedna objavili angleški listi, še danes na Zahodu precej razpravljajo. Glasilo britanskih komunistov »Daily Worker« sicer piše, da je Pollit odstopil »zaradi slabega zdravja, toda tej obrazložitvi malokdo verjame. Časopisi opozarjajo na številne kritike njegove slepe poslušnosti Moskvi, ki jih je v zadnjih mesecih objavljala »Daily Worker«. Komunisti so na straneh tega lista pozivali generalnega sekretarja, naj odgovori, zakaj se je prejel ni upri stalizmu, zakaj je šele po 20. kongresu sovjetskih komunistov kritiziral Stalina in še to zelo medlo. Razen tega so mnogi komunisti tudi grajali Pollita, češ da je njegova slepa poslušnost Moskvi povzročila slaba nazadovanje Komunistične partije Velike Britanije, ki ima sedaj le 34.000 članov in je ena najbolj slabih partij v Zahodni Evropi.

Moredni je res, da je Pollit slabega zdravja, vendar nikakor ne bi mogli trditi, da te kritike niso vplivale na njegovo odločitev.

Pollit je bil 27 let generalni sekretar KP Velike Britanije. Star je 65 let. Zamenjal ga je 45-letni John Gollan, eden najuglednejših voditeljev britanskih komunistov, o katerem govore, da se bo lahko bolj odločno kot Pollit zavzel za zbližanje komunistov z levimi skupinami v laburistični stranki.

Bojkot angleških ladij v Pireju

Sindikalna organizacija pristaniških delavcev v atenskem pristanišču Pireju je pozvala svoje člane, naj v znak protesta proti angleškemu nasilju na Cipru ne iztovarjajo angleških ladij. Sindikalna organizacija pirijskih pristaniških delavcev je objavila svoj poziv takoj po usmrtni Karolaissa in Demetriosa, dveh ciprskih rodoljubov, ki so ju Angliji obesili.

Italijanski grafičarji so stavkali

Dne 16. maja so v Italiji stavkali grafičarji. Stavka je zajela vsa dežela. Stavkajoči so zahtevali zvišanje mezd.

Mezдна stavka v Parizu

Minulo soboto so začeli stavkati delavci in uslužbeneci pariških avtobusnih podjetij, ki zahtevajo zvišanje mezd za 8000 do 15.000 frankov. Stavka je zajela domala vse mesto.

4200 stavk v ZDA

Lani je bilo v Združenih ameriških državah 4200 delavskih stavk, zaradi katerih je ameriška industrija izgubila

povečali plače vsem delavcem in uslužbencem. Od 1952. do 1955. leta so se realne plače industrijskih delavcev povečale za 57,7 odstotka, od 1952. do 1955. leta pa za 15,7 odstotka.

Na konferenci za reformo plač so ugotovili, da sedanje plače niso več v sorazmerju s proizvodnjo dela, ki se je lani močno dvignila.

Pod njimi so stekali ranjenci in prosili vode. Z nosil, ki so bila razvrščena ob zidu, je kapljala kri. Prinesli so nekega majorja. Njegov obraz ni bil podoben človeškemu: kroglja ga je zadela v lice, mu odtrgala ušnice in izbila zobe. Ni mogel spregovoriti niti besedice, toda mahajoč z rdečo zastavo je spodbujal tiste, ki so počivali, naj ga zamenjujejo v boju.

Versajci pa so medtem nadaljevali z ropanjem in pokolom.

Naslednjega dne so komunarji izpraznili Magistrat. Nekako okrog desete ure, ko je bil umik končan, se je z glavnega stolpa pokazal ogenj; čez eno

Veselje maroškega ljudstva ob proglastitvi neodvisnosti Maroka

PREDSEDNIK BELGIJSKIH SOCIALISTOV O JUGOSLAVIJI IN SOCIALIZMU

»Glavno je, da je socializem živ«

»Če bi se rodil v Jugoslaviji, bi bil tičtoist, če pa bi Tito živel pri nas, bi vsekakor zaprosil za sprejem v Socialistično stranko Belgije,« je dejal predsednik belgijskih socialistov Buset

Max Buset, predsednik belgijske Socialistične stranke, ki je pred nedavnim obiskal Jugoslavijo, je 7. maja na kongresu belgijskih socialističnih sindikatov med drugim dejal: »Ob koncu našega stoletja bo svet nedvomno videl, da so postale razne dežele socialistične, čeprav so prišle v socializem po različnih poteh, z različnimi metodami. Če bi se rodil v Jugoslaviji, bi bil tičtoist, če bi pa Tito živel pri nas, bi vsekakor zaprosil za sprejem v Socialistično stranko Belgije. Glavno je, da je socializem živ in da se povsod prilagaja problemom, na katere zadeva. Če homo ostali zvesti temu dahu, bomo nekega dne gospodarji svoje usode in iz naše dežele bomo napravili domovino delavcev.«

Na kongresu socialistične Generalne konfederacije dela, največje sindikalne zveze v Belgiji, ki ima kakih 650.000 članov, so prišli tudi predstavniki številnih evropskih sindikalnih organizacij, med njimi tudi tovariš Djuro Salaj, predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije.

Max Buset je v svojem govoru večkrat omenil Jugoslavijo. Dejal je, da je jugoslovansko delavsko gibanje »svoji težnji po zbližanju zelo hitro navezalo stike z belgijskimi socialisti v prečiščanju, da predstavljamo najbolj proletarski socializem v Evropi. Buset je nato govoril o izkušnjah sodelovanja belgijskih socialistov z jugoslovanskimi komunisti in poudaril pomen delavskega samoupravljanja ter drugih oblik socialistične demokracije, s katerimi se je seznanil v Jugoslaviji. »Na torišču demokracije parlament ne zadostuje,« je dejal Buset in pristavil: »Demokracijo je

treba uveljavljati tudi zunaj političnega življenja, v gospodarskem, družbenem in celo družinskem življenju. Najti moramo nove oblike osamosvojitve. Kakršna demokracija bomo ustvarili, takšna bo tudi svoboda, za katero težimo.«

Angleško nasilje na Cipru

»KRVAVI TEDEN« PARIŠKE KOMUNE

Pariška komunika je prva proletarska revolucija v zgodovini, prvi uspešni boj, s katerim so pariški delavci prevzeli oblast in nekaj tednov neodvisno upravljali mesto, ki je takrat štelo dva milijona prebivalcev; če imamo vse to pred očmi, je poudarjanje družbeno-zgodovinske pomembnosti tega dogodka povsem razumljivo in tudi neogibno. S Pariško komunom se je začelo novo razdobje v zgodovini skoraj vseh evropskih narodov. Dokazovala je, da kapitalistična družba ni večna, da se v njej porajajo družbene sile, ki jo bodo zrušile in vzpostavile novo, socialistično ureditev. Komunarji so nam pred 85 leti s svojimi pomembnimi političnimi, socialnimi in gospodarskimi reformami nakazali temeljno smer in oblike razvoja bodoče socialistične družbe; zato so bile njihove izkušnje dragocene za proletarijat vsega sveta. Pariška komunika je zapustila v zgodovini neizbrisno sled prav zaradi svoje zgodovinske pobude za odpravo starega sveta, ki je temeljil na razrednem izkoriščanju, zaradi dragocenih socialističnih izku-

šenj, ki jih je dala bodočim rodovom. To pa zato, kot pravi Marx, ker »...ni bila revolucija, ki bi izročila državno oblast iz rok enega dela vladajočega razreda v roke drugega; namen te revolucije je bil, da razbije ves strahoviti aparat razrednega gospodarstva. Pariška komunika je postavila takšne temelje novi družbeni ureditvi, ki so pol stoletja pozneje — v Sovjetski zvezi — in dve tretjini stoletja pozneje — v naši deželi — pomenili osnovo za dograditev veličastne zgradbe, takšne, kot so si jo komunarji predstavljali, pa niso imeli dovolj moči, da bi jo dokončali.

Veličino in pomen prve proletarske socialistične revolucije v svetovni zgodovini pa še poglablja dejstvo, da je Komunika v 72 dneh — ki so bili polni težkih bojev za obrambo mesta — z izredno širino, originalnostjo in na revolucionaren način uredila številna vprašanja družbenega, gospodarskega in političnega življenja. Občudovanje zaslužijo odločnost, pogum in smisel, s katerim so se komunarji lotili tega dela. Razglasi, pozivi prebivalstvu, de-

kreti, odloki in drugi akti so potrdili junaštva, borbenost in požrtvovalnost pariškega prebivalstva in njegovih voditeljev; hkrati pa nam kažejo tudi daljnosežni revolucionarni ciljeve, pripadnost boju in globoko vero vanj, dokazujejo nam, koliko ustvarjalne sile je bilo v revolucionarnih množicah pri iskanju socialističnih poti za oblikovanje organizacije in načina življenja, ki je najboljše ustrezalo boju za socializem.

Od 18. marca 1871. leta, ko je na osvobojenem pariškem Magistratu zapopolnala rdeča zastava, je minilo 64 dni. Delavci Pariza so imeli ves ta čas oblast v svojih rokah in so suvereno upravljali mesto. Tedaj pa je prišel 21. maj, dan, ko je reakcionarna buržoazna versajška vlada, s Thiersom na čelu in s pomočjo pruske soldateske začela napad. To je bil v zgodovini Pariške komunike prvi dan »krvavega tedna«, ko so strelji iz več kot tri sto sovražnih topov napovedali začetek drame.

Enaindvajseti maj. V Svet Komiteja narodne rešitve je prišel član Centralnega Komiteja in pred zbranim Svetom prebral z listka, ki mu je tre-

petal v roki: »Vojnemu ministru in Komiteju narodne rešitve. Versajci so vdrli skozi vrata Saint-Cloud. Storil sem ukrepe, da jih odbijem. Če je mogoče, mi pošljite okrepitev, prevzemam vso odgovornost. Dombrovski.«

In vendar, vera v tega legendarnega voditelja Komunike, trdnost okopov, storjeni protikupeki in prepričanje v nesmrtnost gibanja, ni pomagalo. Versajci, ki so bili mnogo močnejši, so prodirali v Pariz, z njimi pa je prihajala smrt in kosila na vsakem koraku.

Takoj ko so prišli, so kar na slepo prišli 42 moških, 3 ženske in 4 otroke ter jih postavili pred zid, kjer je ljudstvo 18. marca streljalo generale. Ukazali so jim, naj pokleknejo, in jih ustrelili. Neka ženska z otrokom v naročju ni hotela klečati. Zadeta se je opotekla in vzkliknila tovarišem: »Pokazite tme nesrečnikom, da znate umreti zravnani!«

Naslednjega dne so padle nove žrtve. Squair Batinoli, trg pred Magistratom, prostor pred vrati Quichi, park Monseau in Montmartre so bile neme priče ogabnega pokolja.

Istega dne, malo po drugi uri, je na ulici Mira, borec se kot navaden vojak na barika-

uro je bil magistrat, ta stara stavba, ki je bila priča mnogih dogodkov, samo še pogorišče. Približno ob istem času je padel na drugem koncu mesta smrtno zadet glavni tožilec Komunike, Raoul Rigault.

Tega dne se je pokol tako razmahnil, da je v nekaj urah presegel Bartolomejsko noč. »Tudi niso več vojaki, ki izpolnjujejo svojo nalogo,« je pisal časopis »France«, »to so bitja, v katerih prevladuje nrv zveri.«

Na preostalih barikadah je še vedno divjal boj. Na eni izmed njih, v ulici Chateau d'Eau, je težko ranjen padel Vermorell, nekaj metrov vstran pa član Komunike in Komiteja narodne rešitve De Leclise.

Minila sta še dva dni divjega programa, pokola, ropa in požarov.

V nedeljo popoldne, 28. maja leta 1871, torej natanko pred 85 leti so komunarji zadnjič izstrelili top v ulici Paris. Ta strel je bil zadnji dih Pariške komunike.

Toda to »grmenje pariških topov«, pravi Lenin, »je zbudilo najzaostalejše sloje proletariata, ki so spali v globokem snu... Zato dejanje Komunike ni umrlo; živelo je doslej, živi in bo živelo v vsakem izmed nas.«

T. M.